

říjen 2017

Novela zákona o ochraně přírody a krajiny ve vysílání Českého rozhlasu

Analýza mediální reprezentace tématu novely zákona o ochraně přírody a krajiny ve
vybraném vysílání stanic ČRo1 Radiožurnál, ČRo Plus, ČRo Plzeň a ČRo České Budějovice
v období od 20. 10. 2016 do 6. 4. 2017.

Objednatel: Rada Českého rozhlasu

Zpracovatel: FOCUS – Centrum pro sociální a marketingovou analýzu, spol. s r. o.

OBSAH

1.	ÚVOD.....	4
2.	ZADÁNÍ A CÍL ANALÝZY.....	5
3.	TEORETICKÁ VÝCHODISKA A SPECIFIKACE ZKOUMANÉHO TÉMATU	6
3.1	Společensko-politický kontext.....	6
3.2	Teorie nastolování agendy	7
3.3	Mediální obraz a mediální rámce	8
3.4	Editoriální postupy a zpravodajská rutina.....	9
3.5	Objektivita a vyváženost: operacionální vymezení	9
4.	METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA	11
4.1	Popis výzkumného souboru.....	12
4.2	Definice analytické jednotky	13
4.3	Popis systému sběru dat, kódování a zpracování.....	13
4.4	Kvantitativní výzkumné metody	14
4.5	Kvalitativní výzkumné metody	15
4.6	Sběr dat, jejich zpracování, analytici a kodéři	16
5.	ANALYTICKÁ ČÁST	17
5.1	Kvantitativní část analýzy	17
5.1.1	<i>Téma novely zákona o ochraně přírody a krajiny ve vysílání ČRo.....</i>	17
5.1.2	<i>Výběr analyzovaných jednotek.....</i>	19
5.1.3	<i>Struktura souboru – souhrn všech stanic</i>	20
5.1.4	<i>Pokrytí agendy novely zákona ve sledovaném období.....</i>	22
5.1.5	<i>Využívání informačních zdrojů</i>	23
5.1.6	<i>Diskurzy a interpretační rámce</i>	27
5.1.7	<i>Stanice Radiožurnál</i>	32
5.1.8	<i>Stanice Plus.....</i>	35
5.1.9	<i>Stanice ČRo České Budějovice</i>	38
5.1.10	<i>Stanice ČRo Plzeň.....</i>	41
5.2	Kvalitativní část analýzy	44
5.2.1	<i>Kvalitativní analýza hlavních diskurzů.....</i>	44
5.2.2	<i>Profesní fauly a pochybení</i>	46
5.3	Kontrola afiliací	49
5.4	Samostatná analýza vybraných pořadů	56
5.4.1	<i>Dvacet minut</i>	56
5.4.2	<i>Den podle.....</i>	57
5.4.3	<i>Pro a proti.....</i>	58
5.4.4	<i>Názory a argumenty.....</i>	59
5.4.5	<i>Den v 60 minutách.....</i>	60
6.	HLAVNÍ ZÁVĚRY.....	62
7.	LITERATURA.....	65
8.	PŘÍLOHA	66

1. ÚVOD

Předložená analýza má za cíl zodpovědět otázku, zda Český rozhlas při mediální reprezentaci tématu novely zákona o ochraně přírody a krajiny a s ní souvisejících společensko-politických diskusí během stanoveného období postupoval v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v Zákoně 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a v Kodexu Českého rozhlasu.

Analýza je strukturována do tří základních částí. Po expozici teoretických a metodologických východisek následuje kvantitativní a kvalitativní analytická část. Závěrečná syntéza pak formou hlavních závěrů v několika tezích odpovídá na klíčové otázky.

2. ZADÁNÍ A CÍL ANALÝZY

Zadavatel analýzy, Rada Českého rozhlasu (dále jen RČRo), formuloval základní požadavky pro předkládanou analýzu následujícím způsobem:

Předmětem zadání je analýza toho, jak stanice ČRo 1 – Radiožurnál, ČRo Plus, ČRo Plzeň a ČRo České Budějovice zpracovaly ve zvoleném období a vybraných částech svého vysílání téma novely zákona o ochraně přírody a krajiny.

Cílem analýzy je zjistit, nakolik si ČRo během stanoveného období v určených pořadech počínal v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v zákoně 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu (dále jen ZČRo) a v Kodexu Českého rozhlasu (dále jen Kodex). Zásadní zřetel nechť je brán k § 2 ZČRo a k Preambuli a článkům 6. a 7. Kodexu, kde jsou vymezeny hlavní úkoly veřejné služby v oblasti rozhlasového vysílání vážící se zejména k problematice:

- a) poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů,
- b) působení ČRo coby fóra pro veřejnou diskusi, v níž je možno vyjadřovat široké spektrum názorů a hledisek.

Analýza bude kombinovat kvantitativní a kvalitativní metody. Zadavatel očekává, že užití metody umožní analyzovat a zhodnotit mimo jiné i to, zda si moderátoři počínali v souladu s čl. 6.13 Kodexu ČRo, tj. tak, „aby posluchač nemohl rozpoznat, jaký názor mají na věc, o níž informují“, a zda se nedopouštěli nějakých podob favorizace či naopak defavorizace ať už některých respondentů nebo subjektů, o kterých se v pořadech hovořilo, a zda byly adekvátně uváděny afiliace pozvaných respondentů.

Předkládaná analýza vznikla z iniciativy a na zadání Rady ČRo.

3. TEORETICKÁ VÝCHODISKA A SPECIFIKACE ZKOUMANÉHO TÉMATU

3.1 Společensko-politický kontext

Novela zákona o ochraně přírody a krajiny (č. 114/1992 Sb.) byla dlouhodobě připravována ministerstvem životního prostředí ve spolupráci se zástupci čtyř tuzemských národních parků a s odbornou veřejností. Následně byla více než rok projednávána v poslanecké sněmovně. Novela se zabývá pouze těmi pasážemi zákona, které upravují činnost národních parků. Za cíl si stanovila sjednocení a zpřehlednění legislativy pro národní parky. Klíčové změny se týkají rozdělení parků do čtyř zón podle stupně ochrany přírody a zavedení patnáctiletého moratoria na změnu této zóny, čímž by bylo vyloučeno případné zasahování politiků či představitelů národních parků. Novela se také zabývá vymezením turistických cest, míst pro táboření a splouvání řek. V obcích ležících na území národního parku byla zrušena některá omezení (rozdělávání ohňů, zákaz vjezdu vozidel mimo komunikace). Novela omezuje nakládání státu s jeho majetkem na území národních parků: stát nesmí prodávat pozemky ve svém vlastnictví, na ostatní má předkupní právo. (Účelem tohoto opatření bylo především zamezit nežádoucím stavebním a developerským aktivitám v národních parcích).

Dne 2. 12. 2016 byl zákon přijat poslaneckou sněmovnou a zamířil do senátu. Senát 18. 1. 2017 v novele provedl zásadní změny a do sněmovny ji vrátil. Mezi hlavní pozměňovací návrhy patřila změna účelu národních parků – formulace o „ochraně přirozených ekosystémů a přírodních procesů“ byla nahrazena „zajištěním rozvoje územně samosprávných celků“. Senát také například prosazoval posílení práv obcí ležících v národním parku.

Před novým projednáním zákona v poslanecké sněmovně k zákonu proběhla intenzivní společenská diskuze, do níž se vedle ochránců přírody a odborné veřejnosti zapojili i celostátní a regionální politici a řada osobností veřejného života. Ačkoliv se zákon týká všech národních parků na území České republiky, debatovalo se především o budoucím osudu Šumavy. Původní sněmovní variantu ve společném dopise poslancům podpořili ředitelé všech čtyř národních parků v ČR¹, Katedra práva životního prostředí Právnické fakulty Univerzity Karlovy ve svém stanovisku uvedla, že senátní návrh obsahuje závažné právní, systémové a věcné chyby². Téměř 400 osobností veřejného života se podepsalo pod petici, která rovněž odmítala senátní pozměňovací návrhy k novele zákona. Senátní variantu novely naopak podporovali především politici ODS a někteří politici dalších stran, zejména z Jihočeského a Plzeňského kraje. Na její obhajobu ve sněmovně dne 21. 2. 2017 vystoupil prezident Miloš Zeman, který zároveň oznámil, že bude-li přijata sněmovní verze, bude ji vetovat. Obce ležící v Národním parku Šumava nevystupovaly v této věci jednotně – senátní pozměňovací návrhy podpořil Svaz obcí

¹ Text dopisu dostupný online např.

http://www.krnap.cz/data/File/tiskove_zpravy/2017/170209dopis_4np_poslanci_114.pdf

² Stanovisko Katedry práva životního prostředí Právnické fakulty UK: www.prf.cuni.cz/dokumenty-download/1404054864/

Národního parku Šumava³, sdružující 19 obcí z tohoto regionu, dalších 5 obcí společně v otevřeném dopise podpořilo sněmovní variantu.

Odpůrci sněmovní verze zákona argumentovali omezením práv obcí na území národního parku a jejich obyvatel, kterým podle jejich názoru hrozil status občanů druhé kategorie a tlak na stěhování mimo národní park. Sněmovní verze zákona měla přinést omezení možností pro turistiku a lesní hospodaření, v bezzásahových zónách také hrozbu rozsáhlých kůrovcových kalamit a usychání lesů.

Dne 1. 3. 2017 Sněmovna schválila původní verzi novely zákona bez dalších změn a prezident Zeman zákon 10. 3. 2017 vetoval. 4. 4. 2017 sněmovna veto prezidenta přehlasovala a 1. 6. 2017 zákon vstoupil v platnost. Svaz obcí Národního parku Šumava oznámil, že prostřednictvím skupiny senátorů proti zákonu podá ústavní stížnost a tuto možnost nevyloučil ani prezident Zeman. Ve druhé polovině srpna byla ústavní stížnost skupinou 25 senátorů skutečně podána. Svaz obcí NPŠ rovněž oznámil, že bez ohledu na rozhodování Ústavního soudu připraví vlastní návrh novely Zákona o ochraně přírody a krajiny, kterou předloží nové poslanecké sněmovně po říjnových volbách.⁴

3.2 Teorie nastolování agendy

Obecným teoretickým rámcem naší analýzy je teorie nastolování agendy (tzv. agenda setting), která vychází z předpokladu, že média mají moc nastolovat témata, která veřejnost považuje za důležitá. Je tedy možné nalézt spojitost v tom, jaká témata jsou prezentována v médiích a jakou důležitost jim pak připisuje veřejnost (McCombs a Shaw 1972).

Autory pojmu agenda setting, tak jak je používán v současných mediálních studiích⁵, jsou Maxwell E. McCombs a Donald L. Shaw. Autoři na základě svých výzkumů potvrdili, že média recipientům nenabízejí jen informaci o tom, že se nějaká událost stala, ale také informaci o tom, že tato událost je důležitější, než jiné. Ke stejnému výsledku pak dospěly další obdobné výzkumy v dalších letech, ale také v dalších zemích po celém světě (McCombs 2009). Média mají tedy schopnost prosazovat (respektive vylučovat) určitá témata ve veřejném a politickém

³ Postoj svazu obcí NPŠ ke sněmovní novele je shrnut např. v jejich tiskové zprávě ze 4. 4. 2017: http://www.svazobci.sumavanet.cz/svazobci/user/2017/tz_veto.pdf

⁴ Tisková zpráva Svazu obcí NPŠ: <http://www.svazobci.sumavanet.cz/svazobci/fr.asp?tab=vobci&id=464&burl=&pt=UV>

⁵ Původní ideu o nastolování agendy nalezneme již v díle Waltera Lippmana Public Opinion, které bylo publikováno v roce 1922. Lippman média přirovnává k oknům do světa mimo naši zkušenost. Veřejné mínění pak podle něj nereaguje na skutečný svět, ale právě a pouze na svět vytvořený médii (McCombs 2009).

diskurzu. „... *média nemusejí být schopna určovat, co si lidé mají myslet, ale jsou úspěšná v určování, o čem mají přemýšlet.*“ (Cohen, cit. dle Trampoty, 2006: 113).

Jednotlivým tématům tak média dokáží přisoudit důležitost nejen samotným faktem, že o nich informují, že na ně upřou pozornost (tzv. efekt primingu – tedy zviditelňování či zdůrazňování témat či jejich atributů). Důležitou otázkou je i to, jakým způsobem s těmito tématy média dále pracují, jak je dále rámují (framing). Z hlediska naší analýzy nás tedy primárně zajímalo, jakým způsobem a za užití jakých prostředků či editoriačních postupů Český rozhlas ve sledovaném období pracoval s tématem novely zákona o ochraně přírody a krajiny – tedy zda a jakým způsobem tuto agendu nastoloval a jakou mediální reprezentaci konstruoval.

3.3 Mediální obraz a mediální rámce

Teoretické východisko předložené studie se dále opírá o teorii mediálního obrazu, respektive o zákonitosti, které determinují jeho konstrukci. Mediální obraz má povahu typifikovaného, zjednodušeného symbolu, či přesněji znakové sestavy, která reprezentuje konkrétní objekty a události, do kterých se promítají představy, postoje, názory a zkušenosti jak jejich tvůrců, tak i konzumentů (Volek, 2013). Teorii mediálního obrazu tak budeme v této studii používat k výkladu procesu, v jehož rámci materializovaný a zdánlivě uchopitelný otisk reality, stejně jako individualizovaná zkušenost složená z dílčích atributů, podléhá rekonfiguraci a remediaci.

Pro mediální obraz je určující to, že reprezentuje abstraktní kvalitu nebo ideu, která vznikla na základě určité manipulace se symboly, respektive znaky, do komplexnějších komunikátů (například zpráv, reportáže či komentáře), jejichž interpretace, způsob čtení byl předdefinován pro čtenáře formou jejich zarámování.

Pro identifikaci rámců využijeme modifikovanou definici rámců⁶ od Roberta Entmana, který je chápe jako procesy selekce a zvýznamňování. Celkový framing je ale podle Entmana definován nejen určitým aspektem popisované reality, který činí významným, ale také tím, jaké aspekty opomíjí. Rámování přitom často rezonuje s již existujícími kulturními schémata

⁶ Teorie rámců vznikla na poli psychologie a sociologie a dnes ji využívají různé sociálně-vědné disciplíny. Jako jeden z prvních popsal interpretační rámce Gregory Bateson (1954), který je chápe jako meta-komunikativní úroveň komunikace, jež instruuje její účastníky, jak mají číst a hodnotit sdělení. Rámce jsou v tomto smyslu nezbytné pro lidské mentální procesy, protože omezují souvislosti, v nichž je možné danou situaci nebo interakci chápat a vykládat. Podobně rozumí funkci rámců i Irwing Goffman, který zdůrazňuje, že nám poskytují návod k tomu, jak na konkrétní situaci reagovat, respektive jak organizovat lidskou zkušenost, abychom ji byli schopni vnímat, chápat a pojmenovat (Goffman, 1974). Jinými slovy, rámce umožňují redukovat komplexní realitu a vytvářejí de facto schémata sloužící k její interpretaci.

publika, rámce dále ovlivňují, jakým způsobem lidé problém pochopí, jak si ho zapamatují a jak ho ohodnotí, popřípadě jak se na jeho základě zachovají (Entman 1993).

Identifikace a analýza mediálních rámců bude využita pro finální syntetický popis mediálního obrazu sledované problematiky.

3.4 Editoriální postupy a zpravodajská rutina

Média pracují s celou řadou prostředků, jakými mohou téma zdůraznit a implicitně ho označit za důležité. Primárním ukazatelem je prostor či rozsah vysílání, který je danému tématu věnován a frekvence, s jakou je o tématu v médiích referováno. (McCombs 2009).

Proto nás v případě mediální reprezentace novely zákona o ochraně přírody a krajiny v pořadech Českého rozhlasu bude primárně zajímat, kolik prostoru Český rozhlas ve vybraných pořadech této události věnoval a jakým způsobem s agendou pracoval. Zaměříme se i na to, zda se samotné návštěvě a dalším souvisejícím událostem věnoval jako hlavnímu, či vedlejšímu tématu, a koho nechal ve svých pořadech k dané problematice promlouvat (jaké hosty moderátoři zvali do svých pořadů).

3.5 Objektivita a vyváženost: operacionální vymezení

Zpravodajství a publicistika jako specifické nástroje popisu a analýzy společenských procesů jsou determinovány určitými normativními očekáváními, která na ně klade laická, ale i odborná veřejnost. Tato očekávání mají často povahu intuitivních, nepřiliš strukturovaných představ, které bývají zastřešovány pojmem objektivit, případně vyváženosti. Koncepce mediální (žurnalistické) objektivit vychází z předpokladu, že je možné určité objektivit dosáhnout, nebo se tomuto ideálu alespoň do určité míry přiblížit. V naší studii vycházíme z toho, že podstatou nároku na objektivní, vyvážené a nestranné poskytování informací je eliminace takových komunikačních strategií, které favorizují jen jednoho z řady aktérů-komunikátorů, respektive jednu hodnotovou perspektivu a interpretaci událostí, o nichž je referováno.

Posuzujeme-li míru novinářské objektivit, vždy de facto hodnotíme, jakým způsobem novináři shromažďují, zpracovávají, třídí a šíří informace a jak se to projevuje ve finální podobě mediálních obsahů. V naší studii budeme primárně vycházet z takového pojetí žurnalistické objektivit, které akcentuje:

- a) poskytování dostatečně širokého spektra názorů na mediovanou problematiku,
- b) poskytování rovnocenného prostoru zastáncům jednotlivých názorových proudů.

Objektivita bývá chápána v tomto smyslu jako rutinní novinářská praxe, která umožňuje odrazet *skutečnost* zveřejňováním všech relevantních, *fakticky správných* a nezkrivených (tj. úplných) *informací*, jež musí být komunikovány tak, aby byla jasně oddělena *fakta* od *názorů*.

Různí autoři rozlišují ne zcela totožná kritéria objektivity, ale v zásadě se shodují v tom, že podmínkou objektivního referování o sociálních jevech je dodržení faktičnosti (pravdivosti, informativnosti, relevance) a nestrannosti, která je sycena kategoriemi vyváženosti a neutrality.

Pro cíle naší studie, která se zabývá rozhlasovou reprezentací specifické kauzy v různých zpravodajsko-publicistických žánrech a formátech, budeme vycházet z Westerstahlovy (1983) definice, kterou jsme museli upravit tak, aby ji bylo možné aplikovat na analýzu zadaného obsahu.

Westerstahl hodnotí objektivitu z pohledu a/ faktičnosti a b/ nestrannosti výstupu. V prvním případě bývá posuzována *pravdivost, informativnost a relevance obsahu*, které nelze testovat jinak než komparací a pozorováním v terénu. Tímto směrem naše analýza primárně nepůjde, byť se v kvalitativní části pokusíme identifikovat případná informační zkrivení či manipulaci.

Kvantitativní část předložené analýzy bude pracovat primárně s druhou složkou objektivity, kterou Westerstahl označuje jako nestrannost, a jež zahrnuje i kritérium *vyváženosti*, jak s ním pracuje výše uvedená domácí legislativa a kodexy. Primárně se tak zaměříme na to, do jaké míry byl jednotlivým názorovým proudům a jejich nositelům umožněn srovnatelný přístup do vysílání, a to přímou formou zprostředkování jejich jednání nebo formou institucionalizace jejich postojů a názorů. V neposlední řadě se podíváme na složku nestrannosti, respektive na posouzení vyváženosti a neutrality odvysílaného obsahu. Budeme tak primárně analyzovat, do jaké míry se podařilo ve sledovaných pořadech zabránit favorizaci či defavorizaci zástupců různých názorových hledisek ve vztahu k diskutované novele.

Favorizaci a defavorizaci budeme chápat jak v rovině explicitní, tak implicitní jako pozitivní, či negativní hodnocení vztahující se na analyzovaný problém novely zákona o ochraně přírody a krajiny. Zaměříme se na analytický popis takového chování sledovaných médií, respektive konkrétních novinářů, jejich jednání, postojů a výrazových prostředků, které se přímo i nepřímo podílely na formování mediálního obrazu subjektů, o nichž bylo referováno.

4. METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA

Předložená analýza si klade za cíl odpověď na hlavní výzkumnou otázku:

HVO: Postupoval Český rozhlas při mediální reprezentaci tématu novely zákona o ochraně krajiny a přírody ve sledovaném období v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v Zákoně 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a v Kodexu Českého rozhlasu?

Odpověď na tuto otázku poskytne závěrečná syntéza zjištění vyplývajících z kvantitativní a kvalitativní části studie.

V rámci **kvantitativní analýzy** se pokusíme odpovědět na následující vedlejší výzkumné otázky zabývající se primárně vyvážeností:

A/ Jaké rutinní postupy užil Český rozhlas při pokrývání agendy novely zákona o ochraně přírody a krajiny? Jak tematicky strukturoval agendu týkající se této problematiky?

B/ Umožnil Český rozhlas ve svém vysílání prezentaci širokého spektra názorových pozic k problematice novely zákona o ochraně přírody a krajiny obecně? Nebyla jednostranně zvýhodňována určitá názorová perspektiva a jiné potlačovány?

C/ Jaké interpretační rámce využíval ČRo při reprezentaci problematiky novely zákona? Jaký byl mediální obraz této novely?

Kvalitativní část analýzy nám pak umožní odpovědět na otázky týkající se objektivity v následujících dimenzích:

D/ Dopouštěli se kmenoví žurnalisté ČRo v medializaci daného tématu věcných či profesních pochybení?

E/ Objevil se v určeném vysílání favorizující či defavorizující přístup k některým aktérům dané agendy či reprezentantům názorových perspektiv svědčící o ztrátě nestrannosti či dokonce podjatosti?

F/ Byly v určeném vysílání adekvátně a správně uváděny afiliace pozvaných respondentů?

4.1 Popis výzkumného souboru

Zadavatel definoval vybrané pořady a časová období a vybrané pořady následujícím způsobem:

Základní časový rámec analýzy tvoří 20 dnů v následujících intervalech:

- 2. a 5. 12. 2016
- 04. – 5. 01.2017, 18. – 20. 1. 2017
- 20. – 24. 2. 2017
- 1. - 3. 3. 2017
- 10. a 13. 3 2017
- 4. – 6. 4. 2017

Rozšířený časový rámec zohledňuje kromě výše zadaného základního časového rámce i další časové intervaly, a to konkrétně:

- všední dny 20. 10. – 1. 12. 2016
- všední dny 23. 1. – 3. 4. 2017

1) ČRo 1 Radiožurnál

- Proudové vysílání v čase 6:30 – 16:00 hod. v rozmezí základního časového rámce
- Dvacet minut Radiožurnálu v rozmezí rozšířeného časového rámce
- Hlavní zprávy v 18:00 hod. (včetně publicistické části) v rozmezí základního časového rámce

2) ČRo Plus

- Proudové vysílání v čase 6:00 – 13:00 hod. v rozmezí základního časového rámce
- Den podle v rozmezí rozšířeného časového rámce
- Názory a argumenty v rozmezí rozšířeného časového rámce
- Den v 60 minutách v rozmezí základního časového rámce
- Pro a proti v rozmezí rozšířeného časového rámce

3) ČRo České Budějovice

- Proudové vysílání v čase 7:00 – 9:05 hod. v rozmezí základního časového rámce
- Proudové vysílání v čase 14:00 – 16:04 hod. v rozmezí základního časového rámce

- Zprávy v 18:00 hod. v rozmezí základního časového rámce

3) ČRo Plzeň

- Proudové vysílání v čase 7:00 – 9:05 hod. v rozmezí základního časového rámce
- Proudové vysílání v čase 14:00 – 16:04 hod. v rozmezí základního časového rámce
- Zprávy v 18:00 hod. v rozmezí základního časového rámce

4.2 Definice analytické jednotky

Analýza prezentuje závěry vyčerpávajícího šetření. Nebyla tedy využita žádná z výběrových procedur a byl analyzován celek zadaného vysílání, respektive relevantní příspěvky, které byly v určeném časovém období, respektive v určených pořadech, stanicemi ČRo Radiožurnál a ČRo Plus odvysílány. Výstup kvantitativní části analýzy tak nepracuje se statisticky koncipovanou reprezentativitou závěrů, respektive nezobecňuje na základní soubor, ale poskytuje informace za celý relevantní soubor, jak jej definoval zadavatel.

Jako základní **analytickou jednotku** jsme zvolili zvukový příspěvek, který tematizoval novelu zákona o ochraně přírody a krajiny týkající se čtyř národních parků v České republice:

- a) jakožto hlavní téma příspěvku, nebo
- b) pracoval s motivem novely v podobě tematické subagendy, která byla součástí jiné agendy, nebo
- c) téma novely zmínil pouze okrajově (například v promluvě některého z hostů formou krátké zmínky).

Příspěvek jsme definovali jako zvukovou stopu, která je oddělena zvukově či obsahově od předcházejícího a následujícího příspěvku.

Dalším použitým subtypem analytické jednotky byla promluva (moderátorů, reportérů, komentátorů, expertů atd.), která byla využita při kvalitativní analýze příspěvků či relací akcentujících zkoumané téma. Její nejtypičtější formou byla promluva moderátora.

4.3 Popis systému sběru dat, kódování a zpracování

Vzhledem k rozsahu analyzovaného materiálu byla v prvním kroku provedena vyškolenými kodéry rešerše určeného vysílání. Cílem rešerše bylo nalézt příspěvky relevantní pro naši analýzu, tedy příspěvky či relace akcentující téma novely zákona o ochraně přírody a krajiny.

Všechny identifikované relevantní příspěvky následně vstoupily do vlastní kvantitativní a kvalitativní analýzy.

4.4 Kvantitativní výzkumné metody

Pro naplnění výše zmíněných cílů byla jako klíčový výzkumný nástroj zvolena metoda explorativní obsahové analýzy, respektive její kvantitativní i kvalitativní verze, které zohledňují a kombinují časový, typový i případový přístup (Krippendorff, 2004 a Neuendorf, 2002). Porovnáme-li další možné metody, které by připadaly v úvahu pro analýzu daného tématu, z pohledu potenciální validity a reliability dat, které poskytují, jeví se obsahová analýza vzhledem k zadání analýzy jako nejvhodnější.

Z pohledu základních cílů spočívají přednosti obsahové analýzy především v tom, že umožňuje kategorizovat a kvantifikovat relevantní proměnné a jejich indikátory v rozsahu, který nejsou kvalitativní metody výzkumu schopny pokrýt. Analyzovaný soubor několika programových typů tak bylo třeba rozřadit a identifikovat relevantní příspěvky.

Aplikace **kvantitativní části obsahové analýzy** probíhala v následujících krocích:

- I. V první kvantifikační fázi analýzy jsme převedli do operacionální – měřitelné – podoby výše uvedené problémové okruhy/otázky tak, aby zvolené indikátory umožňovaly měřit objektivitu, respektive vyváženost jednotlivých příspěvků.
- II. Tyto měřitelné proměnné jsme rozdělili do následujících subcelků, z nichž každý představuje jeden atribut indikující naplňování sledovaných kritérií objektivitu, respektive vyváženosti a nestrannosti.

A) příspěvek

- 1/ téma (dominantní/vedlejší motiv, který strukturoval sledovanou agendu)
- 2/ stopáž (v sekundách)
- 3/ typ příspěvku (podle žánrového členění)
- 4/ počet příspěvků a jejich distribuce (frekvence příspěvků věnovaných novele zákona a jejich rozložení v čase)

B) téma

- 1/ počet příspěvků a jejich distribuce (frekvence příspěvků věnovaných dané agendě a jejich rozložení v čase)
- 2/ stopáž (časové pokrytí agendy jako celku)
- 3/ tematické interpretační rámce

C) zdroje a mluvčí

1/ typ (nekmenový mluvčí ČRo, reportér, komentátor, expert, vox pop apod.)

2/ profesní a stranická identifikace (politik, expert, vox pop apod.)

III. Po tomto základním deskriptivním popisu souboru jsme přistoupili k analýze hlavních interpretačních rámců, jež používali novináři/pořady při konstrukci agendy projednávání novely zákona o ochraně krajiny a přírody.

4.5 Kvalitativní výzkumné metody

Otázka, do jaké míry dodržovaly vybrané pořady ČRo ustanovení § 31 odst. 2 a 3 zákona č. 231/2001 Sb., resp. zda analyzované vysílání jako celek i v rámci jednotlivých pořadů dodržovalo zásady objektivního a vyváženého informování, má samozřejmě i svou kvalitativně analyzovatelnou dimenzi. Pro kvalitativní analýzu platí, že důkazem významu určitého jevu není jeho frekvenční nasycenost, ale soustřeďuje se na významové akcenty samotných mluvčích/novinářů, které se snaží rekonstruovat. Jako základní přístup jsme zvolili koncepci kvalitativní obsahové analýzy Kimberley Neuendorf (2002), Neuendorf & Skalski (2009) doplněnou o metodu interpretativního čtení (Kronick, 1997).

Vzhledem k výše uvedenému zadání jsme se soustředili v této kvalitativní části analýzy na komunikační (konverzační) chování/promluvy/otázky, respektive výrazové prostředky, které konstruovali novináři ve zkoumaném vysílání. Analytickou jednotku představovala jak promluva/výrok profesionálního komunikátora (moderátora, reportéra, komentátora), tak i jeho interakce s hosty. Cílem bylo zachytit jak artikulovaný postoj novinářů vůči tématu projednávání novely zákona tak i obraz, který z takové interakce vzniká.

Kvalitativní obsahová analýza se tedy soustředila na profesní pochybení kmenových žurnalistů ČRo, kteří:

- 1) straní některému z aktérů dané agendy či názorové perspektivy (přímo či nepřímo),
- 2) snižují či zesměšňují některého z aktérů či některou z názorových perspektiv (přímo či nepřímo),
- 3) uvádějí nepřesné informace,
- 4) zkreslují informace,
- 5) potlačují relevantní informace.

Kvalitativní analýze byly podrobeny všechny příspěvky akcentující zkoumané téma. Zjištěná pochybení byla zaznamenávána do polostrukturovaných záznamových archů spolu s příslušnými ukázkami.

Kvalitativní analýza dále poskytuje informace pro zodpovězení otázky, zda byly ve zkoumaném vysílání adekvátně a správně uváděny afiliace pozvaných respondentů.

4.6 Sběr dat, jejich zpracování, analytici a kodéři

V rámci kvantitativní analýzy byla data kódována podle vytvořené kódovací knihy, ukládána do datové matice a zpracována s využitím statistického software SPSS.

Kódování realizovali tři předem zaškolení kodéři. Každý kodér pracoval na jednom relativně samostatném celku. Kontinuálně probíhala diskuse sjednocující kódování nejednoznačně kategorizovatelných obsahů. Ve druhém stupni kontrolního kódování byl celý vzorek podroben kontrole analytiků, kteří měli za úkol sjednotit zbývající případy nejednoznačného kódování.

5. ANALYTICKÁ ČÁST

5.1 Kvantitativní část analýzy

5.1.1 Téma novely zákona o ochraně přírody a krajiny ve vysílání ČRo

V úvodu kvantitativní části analýzy prezentujeme krátký přehled agend, jimž se Český rozhlas ve sledovaném období věnoval, a všímáme si pozice agendy novely zákona. Protože dvě ze zkoumaných stanic jsou regionálními stanicemi Českého rozhlasu, byly pokrývané agendy velmi heterogenní a zejména v publicistice docházelo ke směřování mnoha různých formátů, využitých v proudovém vysílání. Aby analýza tematického kontextu vysílání porovnávala souměřitelné jednotky, rozhodli jsme se omezit se pouze na žánr zpravodajství (celkem 3681 příspěvků). Výstupy představujeme zvlášť pro celoplošné a regionální stanice.

Ve zpravodajských příspěvcích celoplošných stanic se téma novely zákona objevilo v necelých 3 % jednotek. Radiožurnál a Plus se ve sledovaném období věnovaly především politickým událostem v zahraničí (19 %), tématům z oblasti kriminality, soudnictví a práva (14 %) a událostem na domácí politické scéně (13 %).

Tabulka 1: Přehled témat, kterým se ČRo ve sledovaném období věnoval ve zpravodajských pořadech celoplošných stanic – Radiožurnál a Plus (N = 2717 příspěvků)

téma	v %
události na zahraniční politické scéně	19 %
kriminalita, soudnictví, právní oblast	14 %
události na domácí politické scéně	13 %
ekonomika, obchod, podnikání	6 %
bezpečnost, armáda, zbraně	6 %
doprava	5 %
neštěstí, katastrofy, nehody	4 %
zdravotnictví, medicína a zdraví	4 %
kultura, umění, architektura	4 %
válka v Sýrii	4 %
novela zákona o národních parcích	3 %
Evropská unie, evropská politika	3 %
školství a vzdělávání	2 %
regionální události	2 %
zahraniční politika ČR	2 %
ekologie a životní prostředí	2 %
sociální oblast	1 %
informační technologie, internet	1 %
technologie, věda výzkum, objevy	1 %
osobnosti, vzpomínky, výročí	1 %
počasí	1 %

téma	v %
migrace, migrační politika	1 %
sport	1 %
svátky, oslavy	0,4 %
historie, historické události	0,3 %
náboženství	0,3 %
výstavba, rozvoj, urbanismus	0,3 %
lidská práva, diskriminace, svoboda slova	0,2 %
média, mediální události, regulace médií	0,1 %
zemědělství, potravinářství	0,1 %
celkem	100 %

Ve vysílání regionálních stanic (ČRo České Budějovice a ČRo Plzeň) ve sledovaném období se agendě novely zákona věnovala zhruba 2 % zpravodajských příspěvků, Pozice zkoumané agendy v kontextu ostatních agend tedy byla obdobná jako na celoplošných stanicích. Vzhledem k zaměření stanic se nejvíce příspěvků zabývalo regionálními událostmi (27 %), 9 % se věnovalo kriminalitě, soudnictví a právním otázkám a 7 % ekonomice, obchodu či podnikání.

Tabulka 2: Přehled témat, kterým se ČRo ve sledovaném období věnoval ve zpravodajských pořadech regionálních stanic – ČRo České Budějovice, ČRo Plzeň (N = 964 příspěvků)

téma	v %
regionální události	27 %
kriminalita, soudnictví, právní oblast	9 %
ekonomika, obchod, podnikání	7 %
zdravotnictví, medicína a zdraví	6 %
neštěstí, katastrofy, nehody	5 %
události na domácí politické scéně	5 %
doprava	5 %
kultura, umění, architektura	4 %
počasí	4 %
školství a vzdělávání	4 %
svátky, oslavy	3 %
události na zahraniční politické scéně	3 %
sport	3 %
sociální oblast	2 %
novela zákona o národních parcích	2 %
ekologie a životní prostředí	2 %
bezpečnost, armáda, zbraně	2 %
zahraniční politika ČR	1 %
informační technologie, internet	1 %
výstavba, rozvoj, urbanismus	1 %

téma	v %
osobnosti, vzpomínky, výročí	0,5 %
technologie, věda výzkum, objevy	0,5 %
zemědělství, potravinářství	0,4 %
náboženství	0,2 %
migrace, migrační politika	0,2 %
Evropská unie, evropská politika	0,1 %
válka v Sýrii	0,1 %
historie, historické události	0,1 %
celkem	100 %

5.1.2 Výběr analyzovaných jednotek

V další části kvantitativní analýzy se již budeme věnovat pouze příspěvkům tematizujícím agendu novely zákona o ochraně přírody a krajiny. Nejprve budeme souhrnně analyzovat příspěvky odvysílané na všech čtyřech zkoumaných stanicích, v další části se zaměříme na jednotlivé stanice zvlášť, abychom mohli identifikovat případné rozdíly v pokrytí zkoumaného tématu. Budeme také zvlášť věnovat pozornost žánrům zpravodajství a publicistiky.

Ve vysílání během sledovaného období kodéři identifikovali 164 příspěvků s agendou novely Zákona o ochraně přírody a krajiny. Detailní analýzou obsahové agendy těchto příspěvků jsme ve druhém kroku určili, že čtrnáct z nich představuje pouze upoutávky na jiné později vysílané pořady dané stanice a z analýzy jsme je proto vyloučili. Pět příspěvků zkoumanou agendu pojednávalo ve formě zmínky. Tyto příspěvky existenci novely pouze konstatovaly v kontextu jiných politických nebo společenských témat a dále tuto agendu nerozvíjely⁷. Z další analýzy jsme je proto rovněž vyloučili a do kvantitativní analýzy tak vstoupilo 145 příspěvků – z toho 35 na Radiožurnálu, 79 na Plusu, 15 na ČRo České Budějovice a 16 na ČRo Plzeň. Distribuci relevantních příspěvků na všech sledovaných stanicích podle žánrů mapuje následující tabulka.

Tabulka 3: Počty analyzovaných příspěvků podle stanice a žánru (N = 145)

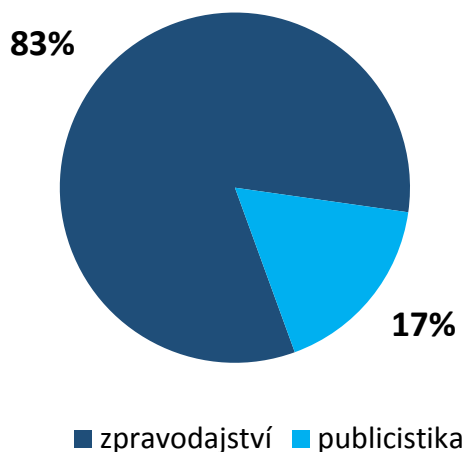
	Radiožurnál	Plus	ČRo České Budějovice	ČRo Plzeň	celkem
zpravodajství	30	64	12	14	119
publicistika	5	15	3	2	26
Celkem	35	79	15	16	145

⁷ Šlo např. o reportáž o pomoci ČR při zakládání národního parku v iráckém Kurdistánu, o diskuzi nad vyhlídkami na znovuzvolení Miloše Zemana nebo popis aktuálního stavu legislativního procesu různých zákonů.

5.1.3 Struktura souboru – souhrn všech stanic

Zkoumaná agenda byla výrazně častěji pokrývána ve zpravodajství než v publicistice. Z celkového počtu 145 relevantních příspěvků bylo 83 % zpravodajských a 17 % publicistických. Podíl zpravodajských příspěvků se na všech sledovaných stanicích pohybuje mezi 80 a 88 %.

Graf č. 1: Počet analyzovaných zpravodajských a publicistických příspěvků (N = 145)

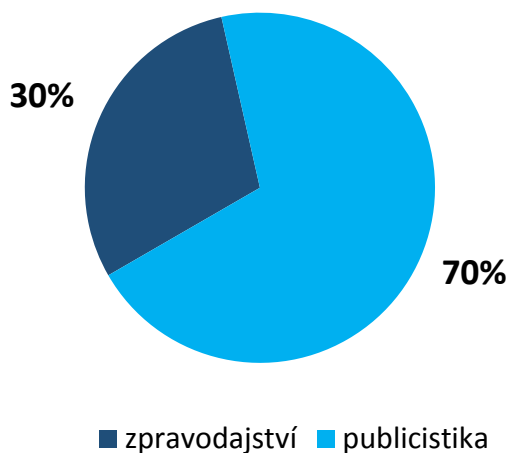

Vzhledem k delší stopáži publicistických příspěvků spadalo 70 % odvysílaného času do žánru publicistiky a 30 % do zpravodajství.

Tabulka 4: Počet analyzovaných zpravodajských a publicistických příspěvků podle stanic (N = 145)

	Radiožurnál	Plus	ČRo České Budějovice	ČRo Plzeň	celkem
zpravodajství	86 %	81 %	80 %	88 %	83 %
publicistika	14 %	19 %	20 %	12 %	17 %
celkem	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Graf č. 2: Podíl analyzovaných zpravodajských a publicistických příspěvků na celkové stopáži (N = 145)

Vzhledem k převažujícímu zastoupení zpravodajských jednotek dominují v celku souboru formáty typické pro zpravodajství – kombinované příspěvky (52 %) a čtené zprávy (43 %). Ve zpravodajství byly zastoupeny častěji čtené zprávy (52 %) než kombinované příspěvky (48 %). Publicistické příspěvky měly nejčastěji podobu kombinovaných příspěvků (72 %), v malé míře také rozhovorů (12 %).

Tabulka 5: Typy příspěvků (N = 145)

	zpravodajství		publicistika		celkem	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %
kombinovaný příspěvek	57	48 %	18	72 %	75	52 %
čtená zpráva	63	52 %			63	43 %
rozhovor			3	12 %	3	2 %
komentář			1	4 %	1	1 %
debata			1	4 %	1	1 %
jiné			2	8 %	2	1 %
celkem	120	100 %	25	100 %	145	100 %

Zkoumaná agenda měla v příspěvcích téměř výlučně pozici hlavního tématu (97 % příspěvků), pouze ve 3 % jednotek šlo o subagendu jiného tématu⁸. Příspěvky, v nichž měla agenda novely zákona status vedlejšího tématu, se vyskytovaly pouze ve zpravodajství a šlo o zpravodajské

⁸ Jak již bylo uvedeno v úvodu kapitoly, do analýzy nebyly zařazeny příspěvky, v nichž měla zkoumaná agenda pozici anonce na další vysílání nebo okrajové zmínky.

pokrytí schůzí poslanecké sněmovny a senátu, které měly projednávání novely jako jeden z bodů programu.

Tabulka 6: Pozice agendy novely zákona v rámci příspěvku v rámci příspěvku (N = 145)

pozice tématu	zpravodajství		publicistika		celkem	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %
hlavní téma příspěvku	115	96 %	26	100 %	140	97 %
vedlejší téma příspěvku	5	4 %			5	3 %
celkem	120	100 %	26	100 %	145	100 %

5.1.4 Pokrytí agendy novely zákona ve sledovaném období⁹

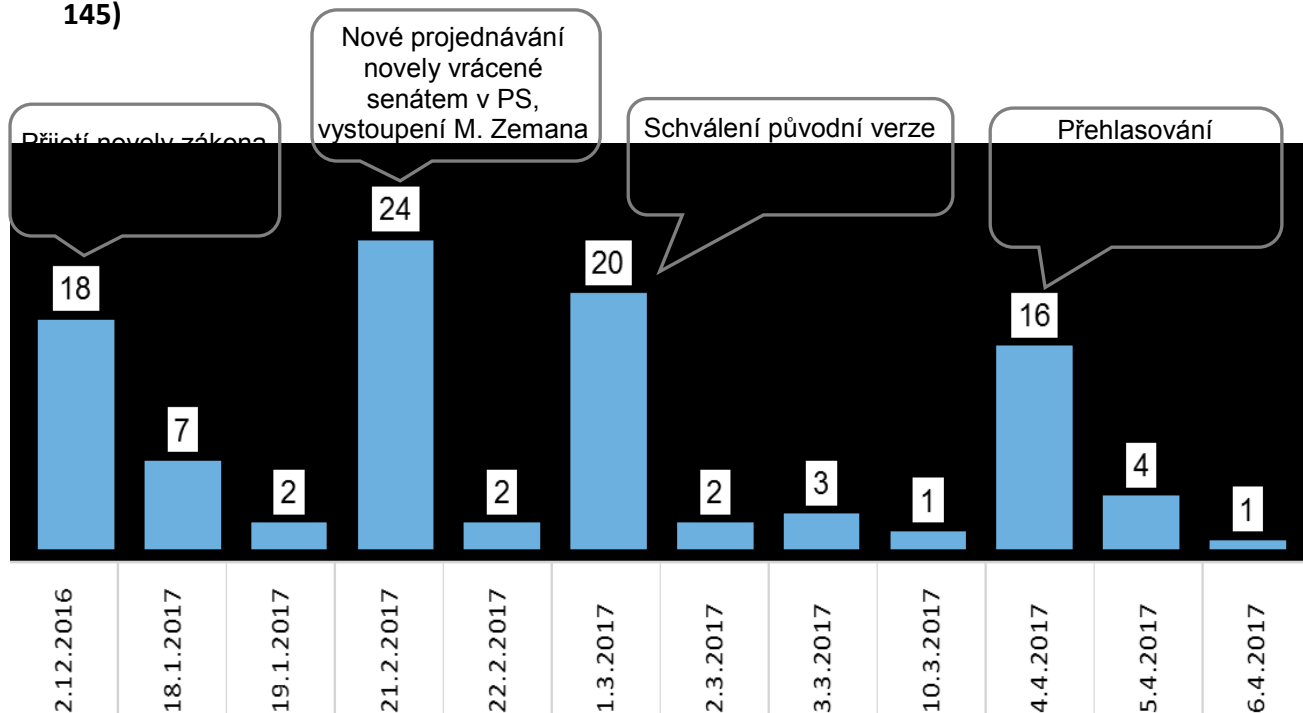
Nejvíce relevantních příspěvků bylo odvysíláno ve dnech, kdy proběhly klíčová jednání poslanecké sněmovny související s přijímáním novely zákona:

- 2. 1. 2016: poslanecká sněmovna přijala novelu Zákona o ochraně přírody a krajiny (18 % relevantních příspěvků).
- 21. 2. 2017: poslanecká sněmovna opětovně projednávala novelu zákona vrácenou senátem, na obhajobu senátní novely ve sněmovně vystoupil prezident Miloš Zeman (24 %).
- 1. 3. 2017: poslanecká sněmovna schválila svou původní verzi novely, odmítla pozměňovací návrhy senátu (20 %).
- 4. 4. 2017: poslanecká sněmovna přehlasovala veto prezidenta Zemana, novela byla definitivně schválena v původní podobě (16 %).

Ani v ostatních dnech sledovaného období Český rozhlas téma úplně neopustil, jeho pokrytí však bylo výrazně nižší.

⁹ Rozsah sledovaného období je vymezen v metodologické kapitole zprávy.

Graf č. 3: Výskyt příspěvků akcentujících téma novely zákona dle dne vysílání – v % (N = 145)

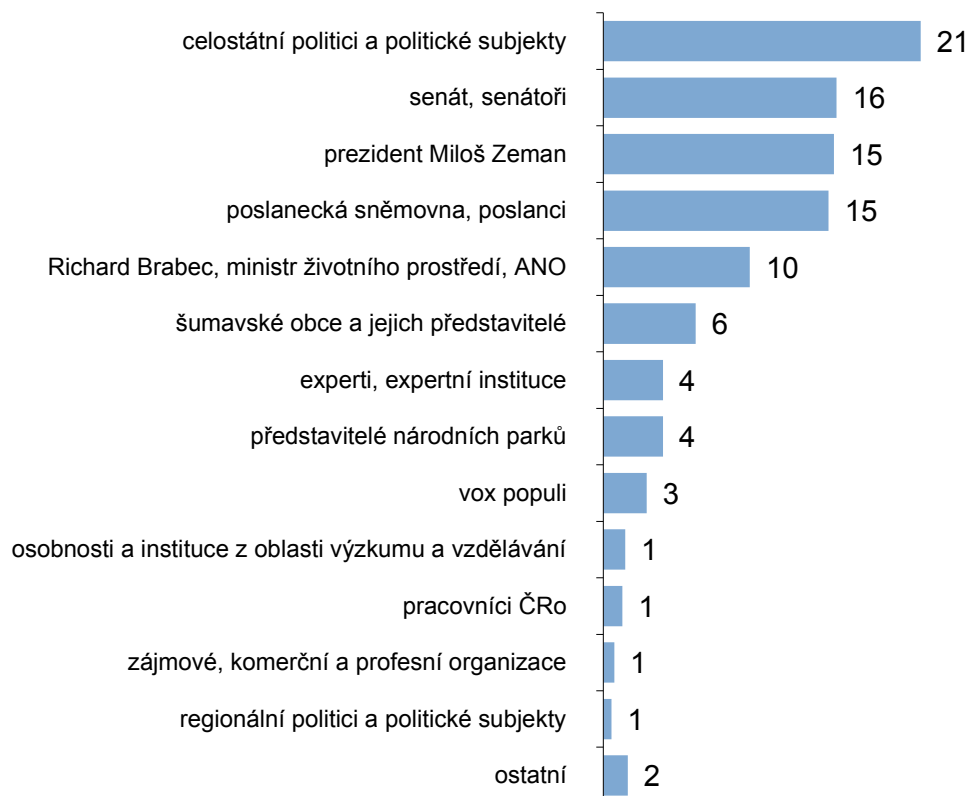

5.1.5 Využívání informačních zdrojů

V následující části zprávy popisujeme strukturu využitých zdrojů s cílem zjistit, o jaké informace se ČRo opíral při pokrývání agendy novely zákona. Nejprve prezentujeme souhrnné údaje za zpravodajství i publicistiku, poté odděleně za oba žánry.

V celkovém pohledu byli nejvyužívanějšími informačními zdroji politici a politické subjekty s celostátní působností (21 %). Bylo to především ministerstvo životního prostředí podporující sněmovní verzi novely. Patří sem rovněž poslanec Zahradník z ODS a dále celá tato strana – stoupenci senátní novely. Třemi významnými a stejně často zastoupenými zdroji byli senát (16 %), prezident Miloš Zeman (15 %) a poslanecká sněmovna (15 %). V desetině případů byl zdrojem ministr životního prostředí Richard Brabec. Mezi zdroji jsou tedy zastoupeny jak osoby a subjekty podporující sněmovní verzi novely, tak i příznivci senátních změn.

Graf č. 4: Využité informační zdroje – souhrnně (N=550 zdrojů)¹⁰

Následující tabulka konkrétně ukazuje, jaké osoby či instituce byly zastoupeny v jednotlivých kategoriích zdrojů. Šumavské obce v diskuzi o novele nevystupovaly jednotně – většina z nich podpořila senátní verzi, některé ovšem také verzi sněmovní. V případě prezentování názorů běžných občanů („vox populi“) je patrná snaha dát zaznít jak hlasům místních obyvatel v národním parku, tak i jeho návštěvníkům.

¹⁰ Součet procentních podílů v jednotlivých kategoriích přesahuje 100 %, neboť příspěvky mohly agendu rámovat více typy rámců

Tabulka 7: Detailní pohled na využitě zdroje – souhrnně (N=550 zdrojů)

celostátní politici a politické subjekty (21 %)	počet
ministerstvo životního prostředí	23
Jan Zahradník, poslanec, ODS	19
ODS	17
Jaroslav Větrovský, senátor, ANO	9
čtyři bývalí ministři životního prostředí	6
Pavel Kováčik, poslanec, KSČM	5
Václav Zemek, poslanec, ČSSD	4
ANO	3
KSČM	3
Tomáš Jirsa, senátor, ODS	3
TOP 09	3
Úsvit	3
Vláda	3
ČSSD	2
Jiří Junek, poslanec, KDU-ČSL	2
KDU-ČSL	2
ministerstvo kultury	2
Roman Sklenák, poslanec, ČSSD	2
Vladislav Vilímec, poslanec, ODS	2
Ivo Valenta, senátor, Strana soukromníků ČR	1
Jiří Mihola, poslanec, KDU-ČSL	1
ministerstvo zahraničí	1
Vladimír Mana, náměstek ministra živ. prostředí	1

senát, senátoři (16 %)	počet
senát, senátoři	69
senátní výbor, výbory	17

prezident Miloš Zeman (15 %)	počet
prezident Miloš Zeman	85

poslanecká sněmovna, poslanci (15 %)	počet
poslanecká sněmovna, poslanci	83

Richard Brabec, ministr živ. prostředí, ANO (10 %)	počet
Richard Brabec, ministr životního prostředí, ANO	54

šumavské obce a jejich představitelé (6 %)	počet
Antonín Schubert, starosta Modravy, předseda Svazu obcí NP Šumava	12
šumavské obce, starostové šumavských obcí	7
Svaz obcí národního parku Šumava	5
Libor Pospíšil, starosta obce Prášíly	4
Ivana Vlková, starostka obce Chlumany	2
pět šumavských obcí	2
Drahomíra Stanžovská, starostka obce Stožec	1
Jaroslava Krnáková, bývalá starostka obce Lenora	1

experti, expertní instituce (4 %)	počet
Jakub Hruška, předseda platformy Vědci pro Šumavu	4
Milan Damohorský, vedoucí Kat. práva ŽP, Práv fakulta UK	4
ČSÚ	2
Jaromír Bláha, Hnutí DUHA	2
Katedra práva živ. prostředí, Právnická fakulta UK	2
Petra Horká, ekoložka, Přírodovědecká fakulta UK	2
ředitel čtyř českých národních parků	2
Evžen Korec, ředitel firmy Ekospol, ředitel ZOO Tábor	1
Ivan Rynda, vedoucí Katedry soc. a kult. ekologie FHS UK	1
Ladislav Miko, bývalý ministr životního prostředí, místopředseda strany LES	1
Libor Ambrozek, býv. ministr ŽP, předseda ČSOP; KDU-ČSL	1

představitelé národních parků (4 %)	počet
Pavel Hubený, ředitel NPŠ	9
Jan Dvořák, mluvčí NP Šumava	5
NP Šumava, Správa NP Šumava	4
Jan Hřebačka, ředitel KRNPAP	3
Pavel Benda, ředitel NP České Švýcarsko	1

vox populi (3 %)	počet
vox populi - obyvatel Šumavy	4
vox populi - turista	3
vox populi - ostatní	9

zástupci vysokých škol a vědeckých ústavů (1 %)	počet
zástupci vysokých škol a vědeckých ústavů	8

pracovníci ČRo (1 %)	počet
Lubomír Smatana, redaktor ČRo	4
Lenka Jansová, redaktorka ČRo	2
Marian Vojtek, editor sociálních sítí ČRo	1

zájmové, komerční a profesní organizace (1 %)	počet
Agrární komora	1
Klub českých turistů	1
Lesy ČR	1
Hnutí Duha	1

regionální politici (1 %)	počet
zastupitelé Jihočeského a Plzeňského kraje	3

ostatní (2 %)	počet
ekologové, zastánci ochrany přírody	8
Radek Štěpánek - novinář, básník	1

Informačními zdroji zpravodajských příspěvků byly nejčastěji politici a politické subjekty (22 %), na dalších místech se stejnou frekvencí senát (19 %) a poslanecká sněmovna (19 %), s mírným odstupem následuje prezident Miloš Zeman (17 %).

Tabulka 8: Využité informační zdroje – zpravodajství (N = 404 zdrojů)

zdroj	počet	v %
celostátní politici a politické subjekty	89	22 %
senát, senátoři	76	19 %
poslanecká sněmovna, poslanci	76	19 %
prezident Miloš Zeman	70	17 %
Richard Brabec, ministr životního prostředí, ANO	44	11 %
šumavské obce a jejich představitelé	15	4 %
představitelé národních parků	13	3 %
zástupci vysokých škol a vědeckých ústavů	8	2 %
experti, expertní instituce	2	0,5 %
zájmové, komerční a profesní organizace	2	0,5 %
regionální politici	1	0,2 %
ostatní	8	2 %
celkem	404	100 %

Publicistické příspěvky se podobně jako zpravodajství opíraly především o představitele politické sféry (19 %), na dalších místech ovšem najdeme mimopolitické subjekty: experty a expertní instituce (14 %), šumavské obce či jejich představitele (13 %) a vox populi (11 %).

Tabulka 9: Využité informační zdroje – publicistika (N=146 zdrojů)

zdroj	počet	v %
celostátní politici a politické subjekty	28	19 %
experti, expertní instituce	20	14 %
šumavské obce a jejich představitelé	19	13 %
vox populi	16	11 %
prezident Miloš Zeman	15	10 %
senát, senátoři	10	7 %
Richard Brabec, ministr životního prostředí, ANO	10	7 %
představitelé národních parků	9	6 %
poslanecká sněmovna, poslanci	7	5 %
pracovníci ČRo	7	5 %
regionální politici	2	1 %
zájmové, komerční a profesní organizace	2	1 %
ostatní	1	1 %
celkem	146	100 %

5.1.6 Diskurzy a interpretační rámce

5.1.6.1 Charakteristika dominujících diskurzů

Agenda novely zákona o ochraně přírody a krajiny byla převážně utvářena střetem stoupenců dvou přístupů k další existenci a rozvoji českých národních parků, zejména pak Národního parku Šumava. Příznivci přísnější ochrany přírody a omezenějších zásahů do přírodních procesů své názory vtělili do původní sněmovní novely zákona. Stoupenci většího rozvoje obcí v národních parcích a aktivnějších zásahů do divoké přírody reagovali přepracováním novely v horní komoře. V této pozměněné podobě byla novela vrácena do sněmovny. Názorový a ideový střet se tak transformoval a konkretizoval do obhajoby či odmítání jedné ze dvou verzí novely zákona.

Mediální prezentace těchto konfrontací reflektovala odlišný styl argumentace obou táborů a konstituovaly se tak dva odlišné diskurzy, jejichž zastoupení se ve zkoumaných příspěvcích pokoušíme identifikovat a kvantifikovat. V dalším textu je budeme nazývat diskurs sněmovní novely a diskurs senátní novely podle toho, který z dokumentů byl v daném diskursu obhajován a která z názorových pozic zde tedy dominovala. Diskurzy nejsou navzájem výlučné, ve většině relevantních příspěvků jsou naopak přítomny oba zároveň (příspěvek tedy nechává zaznít argumentům obou stran).

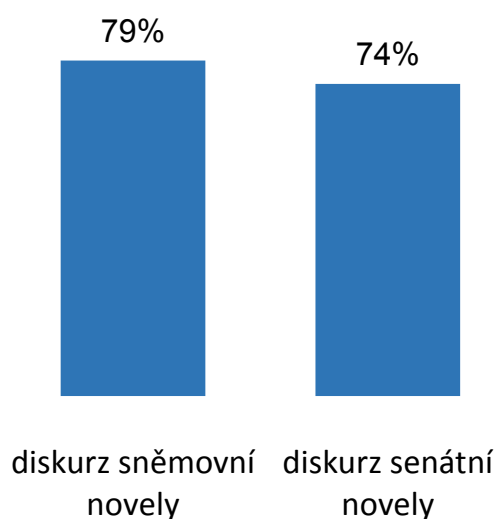
V několika příspěvcích se vyskytoval i vyhraněnější diskurs přísnější ochrany přírody a většího vyloučení lidských aktivit z území národních parků. Ve srovnání se dvěma výše uvedenými diskurzy byl ovšem zcela marginální.

Vytváření mediálního obrazu procesu novelizace zákona probíhalo v obou diskurzech odlišně. Abychom mohli různé přístupy k rámování agendy a jejich rozdílnost účelně popsat a kvantifikovat, rozhodli jsme se vytvořit uvnitř každého diskursu několik interpretačních rámců, které představují způsoby referování o agendě novely zákona. Přehled použitých rámců v obou diskurzech přináší následující schéma.

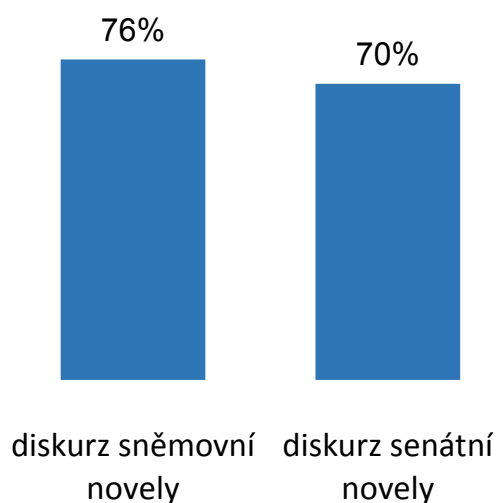

V převážné většině příspěvků byly zastoupeny oba dva diskurzy, což indikuje vyvážený přístup Českého rozhlasu ke zkoumané agendě. V publicistických příspěvcích, které díky své delší stopáži nabízely větší prostor pro prezentaci více pohledů na zkoumanou agendu, byly oba diskurzy zastoupeny v naprosté většině jednotek.

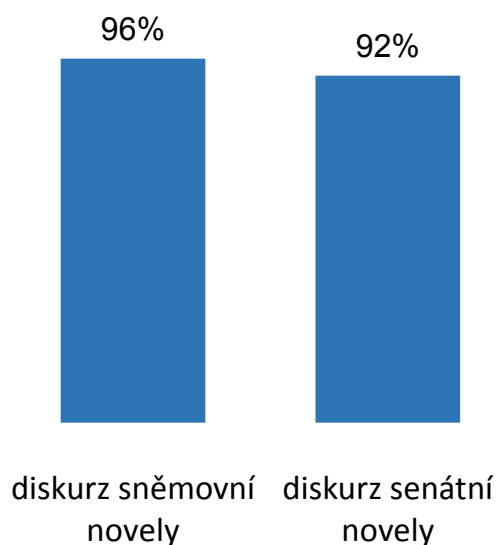
Graf č. 5: Zastoupení obou hlavních diskurzů - souhrnně (N=145)

Graf č. 6: Zastoupení obou hlavních diskurzů ve zpravodajských příspěvcích (N=120)

Graf č. 7: Zastoupení obou hlavních diskurzů v publicistických příspěvcích (N=120)

Jelikož hlavní odlišnosti obou diskurzů spatřujeme v aspektech, které nejsou kvantitativní analýzou postižitelné, budeme se jejich bližšímu kvalitativnímu popisu věnovat v samostatné kapitole v další části práce.

5.1.6.2 Interpretační rámce

V následující tabulce podrobněji popisujeme jednotlivé rámce, zastoupené v jednotlivých diskurzech. Interpretační rámce zájmů šumavských obcí a zájmů jejich obyvatel jsou sice tematicky příbuzné, v další analýze je ovšem diferencujeme. Chceme tím poukázat na fakt, že

pro diskurz senátní novely bylo typické pojmání obcí jako územně-správních a administrativních jednotek, nikoliv jako komunit tvořených lidmi, kteří zde žijí a mají své zájmy a potřeby.

Tabulka 10: Popis interpretačních rámců

diskurz sněmovní novely	rámec otevření, zpřístupnění parků sněmovní novela jako příležitost pro řízené zpřístupnění doposud uzavřených částí parků turistům
	rámec ochrany přírody sněmovní novela jako nástroj k zachování zbytků divoké přírody, akceptace omezení lidských aktivit v zájmu přírody
	rámec hrozícího zániku parků přijetí sněmovní novely jako bariéra hrozícího zániku národních parků nebo ztráty jejich smyslu a účelu, které by přivedilo přijetí senátní verze
diskurz senátní novely	rámec zájmů šumavských obcí senátní novela jako obhajoba zájmů obcí v NP Šumava a možností jejich dalšího rozvoje (akcent na územní plánování, možnosti podnikání a výstavby, odpovídajícího zastoupení obcí v orgánech NP apod.)
	rámec zájmů obyvatel šumavských obcí senátní novela jako obhajoba zájmů lidí, žijících v obcích na území NPŠ (omezení v běžném životě, při shánění zaměstnání, trávení volného času apod.)
	rámec hrozby kůrovcové kalamity senátní novela jako prevence napadení lesů kůrovcem a souvisejícího rozsáhlého usychání lesů

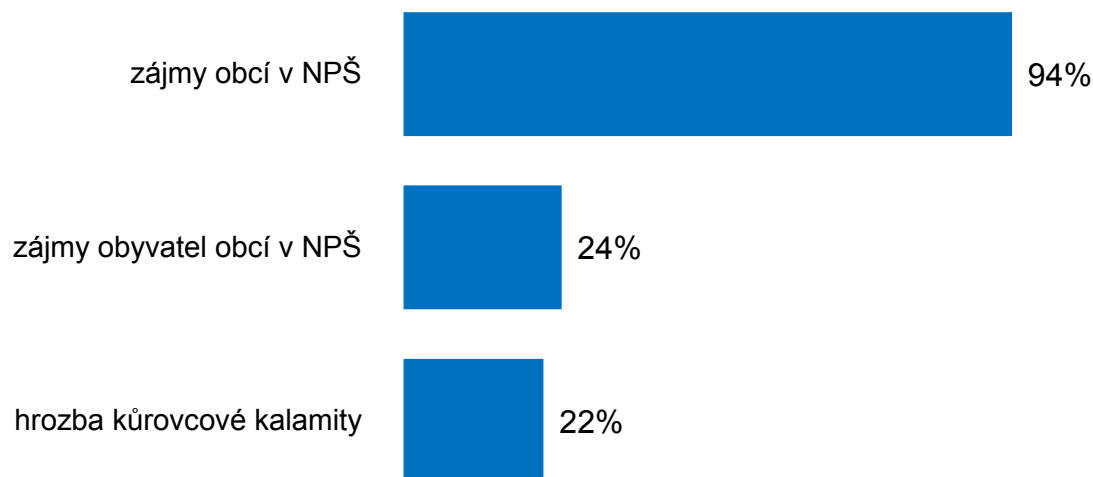
Nejčastěji využívaným interpretačním rámcem v diskursu sněmovní novely byl rámec ochrany přírody (55 %). Necelá polovina relevantních příspěvků agendu rámovala pomocí rámce otevření či zpřístupnění parků (47 %). Přibližně ve třetině jednotek byl přítomen rámec hrozícího zániku národních parků nebo ztráty jejich smyslu (35 %).

Graf č. 8: Interpretační rámce příspěvků – diskurz sněmovní novely (N=115)

V diskurzu senátní novely je situace odlišná. Při rámování zkoumané agendy dominuje rámec zájmů obcí v Národním parku Šumava (94 %), s velkým odstupem následuje rámec zájmů obyvatel žijících na Šumavě (24 %). Relativně málo byl obraz agendy vytvářen rámcem hrozící kůrovcové kalamity a usychání šumavských lesů (22 %).

Graf č. 9: Interpretační rámce příspěvků – diskurz senátní novely (N=107)

5.1.7 Stanice Radiožurnál

5.1.7.1 Struktura souboru

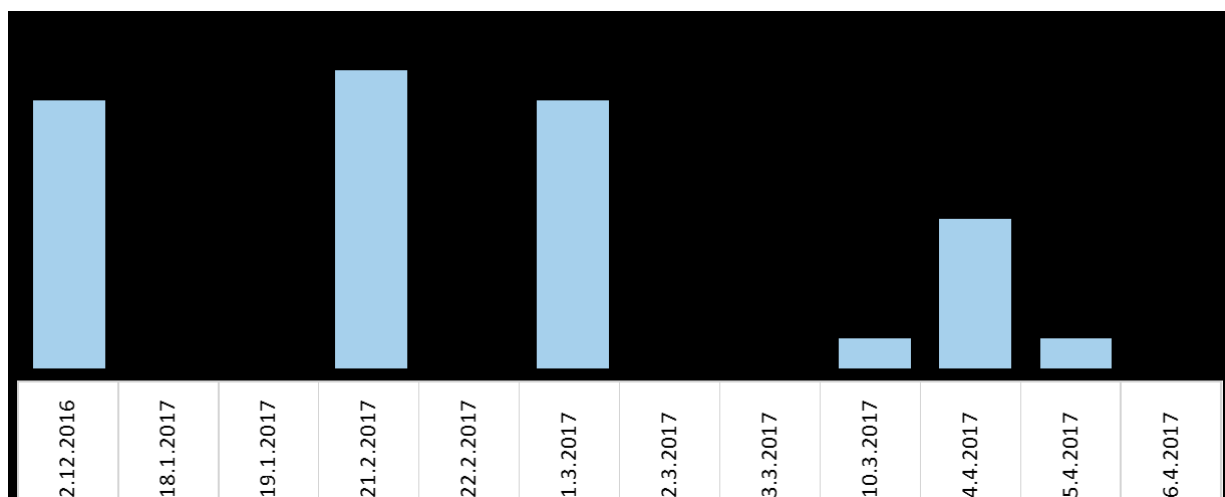
Na stanici Radiožurnál měla většina relevantních příspěvků podobu čtené zprávy (57 %), ve čtyřech desetinách příspěvků šlo o kombinované příspěvky a ve 3 % rozhovory. Ve zpravodajství je převaha čtených zpráv ještě výraznější (67 %). V publicistice naopak dominují kombinované příspěvky (80 %).

Tabulka 11: Typy příspěvků Radiožurnálu (N = 35)

typ příspěvku	zpravodajství		publicistika		celkem	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %
čtená zpráva	20	67 %			20	57 %
kombinovaný příspěvek	10	33 %	4	80 %	14	40 %
rozhovor			1	20 %	1	3 %
celkem	30	100 %	5	100 %	35	100 %

Radiožurnál se ve sledovaném období agendě novely zákona věnoval téměř výhradně ve dnech, kdy probíhala jednání poslanecké sněmovny, která se novelou zákona zabývala. V ostatních dnech byla pozornost věnovaná agendě minimální.

Graf č. 10: Výskyt příspěvků akcentujících téma novely zákona na Radiožurnálu dle dne vysílání – v % (N = 35)

5.1.7.2 Využívání informačních zdrojů

Mezi nejfrekventovanější informační zdroje Radiožurnálu patřila poslanecká sněmovna (22 %), prezident Miloš Zeman (20 %) a politici či politické subjekty na celostátní úrovni (18 %). Senát byl informačním zdrojem 15 % příspěvků.

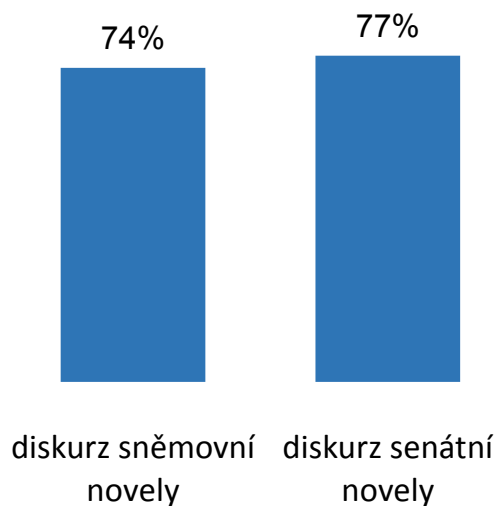
Tabulka 12: Využité informační zdroje (N = 128 zdrojů)

informační zdroj	počet	v %
poslanecká sněmovna, poslanci	28	22 %
prezident Miloš Zeman	25	20 %
celostátní politici a politické subjekty	23	18 %
senát, senátoři	19	15 %
Richard Brabec, ministr životního prostředí, ANO	13	10 %
šumavské obce a jejich představitelé	5	4 %
experti, expertní instituce	5	4 %
představitelé národních parků	3	2 %
zástupci vysokých škol a vědeckých ústavů	2	2 %
regionální politici	1	1 %
ostatní	4	3 %
celkem	128	100 %

5.1.7.3 Diskurzy a interpretační rámce

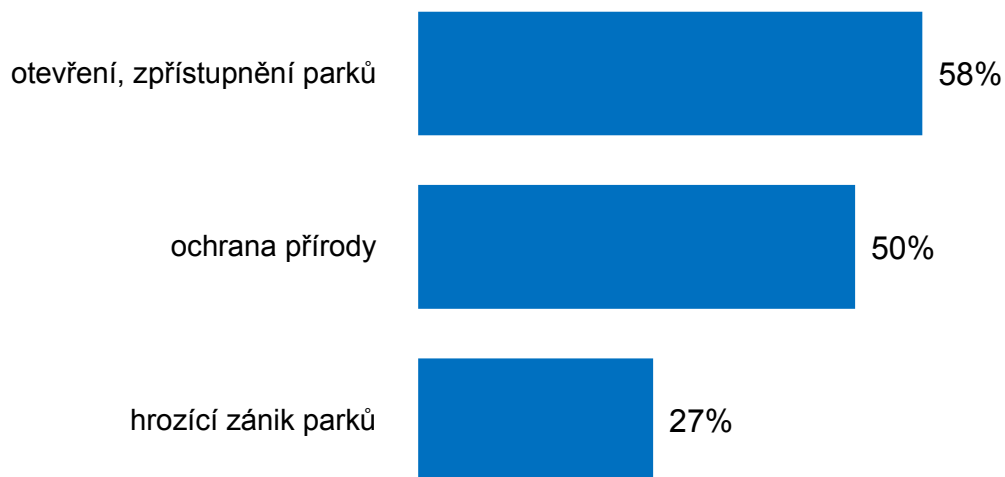
Ve vysílání Radiožurnálu byly oba dominující diskurzy zastoupeny rovnoměrně, přibližně ve třech čtvrtinách příspěvků (diskurz sněmovní novely v 74 %, diskurz senátní novely v 77 %).

Graf č. 11: Zastoupení obou hlavních diskurzů na Radiožurnálu - souhrnně (N = 35)

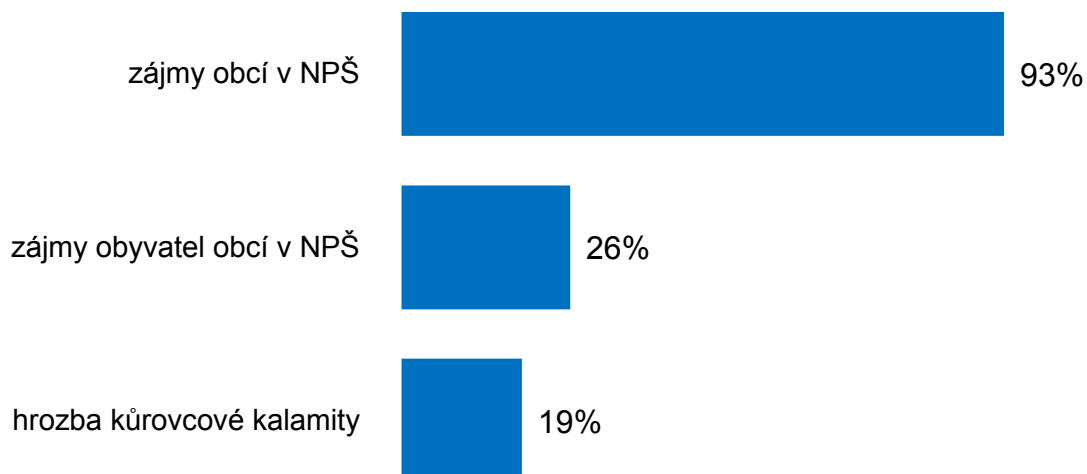
V diskurzu sněmovní novely byl mediální obraz agendy novely zákona na Radiožurnálu vytvářen především pomocí rámce otevření a zpřístupnění parků (rámec byl využit v 58 % příspěvků). Následuje rámec ochrany přírody (50 % příspěvků) a hrozícího zániku parků (27 %).

Graf č. 12: Interpretační rámce příspěvků – diskurz sněmovní novely (N = 26)

V diskurzu senátní novely dominovalo vytváření mediálního obrazu agendy pomocí rámce zájmu obcí na Šumavě (93 % příspěvků). Zbýlé dva rámce byly využívány výrazně méně.

Graf č. 13: Interpretační rámce příspěvků – diskurz senátní novely (N=27)

5.1.8 Stanice Plus

5.1.8.1 Struktura souboru

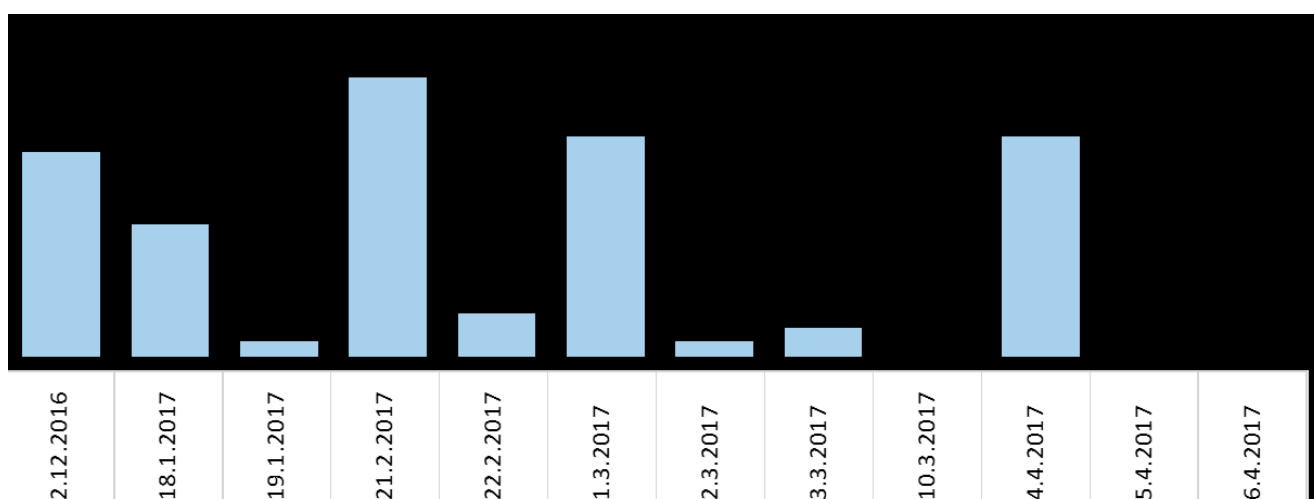
Relevantní příspěvky odvysílané stanicí Plus měly nejčastěji podobu kombinovaných příspěvků (54 %), v menší míře pak čtených zpráv (41 %). Zpravodajské jednotky se z hlediska typu stejným podílem rozdělily mezi čtené zprávy a kombinované příspěvky, v případě publicisticky šlo převážně o kombinované příspěvky (73 %)

Tabulka 13: Typy příspěvků Plusu (N = 79)

typ příspěvku	zpravodajství		publicistika		celkem	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %
kombinovaný příspěvek	32	50 %	11	73 %	43	54 %
čtená zpráva	32	50 %			32	41 %
rozhovor			2	13 %	2	3 %
debata			1	7 %	1	1 %
jiné			1	7 %	1	1 %
celkem	64	100 %	15	100 %	79	100 %

Pokrytí agendy novely zákona bylo ve sledovaném na stanici Plus rovnoměrnější než na ostatních třech zkoumaných stanicích (i proto, že zde byl největší počet relevantních příspěvků). Agendě se stanice Plus významněji věnovala i 18. 1. 2017, kdy byla novela projednávána (a vrácena) senátem (11 % příspěvků)

Graf č. 14: Výskyt příspěvků akcentujících téma novely zákona na stanici Plus dle dne vysílání – v % (N = 79)

5.1.8.2 Využívání informačních zdrojů

Informačními zdroji stanice Plus byli především politici a politické subjekty působící na celostátní úrovni (26 %). 16 % zdrojů tvořili senátoři, pro 13 % jednotek byl zdrojem prezident Miloš Zeman, pro 11 % ministr životního prostředí Richard Brabec z hnutí ANO a rovněž pro 11 % poslanecká sněmovna.

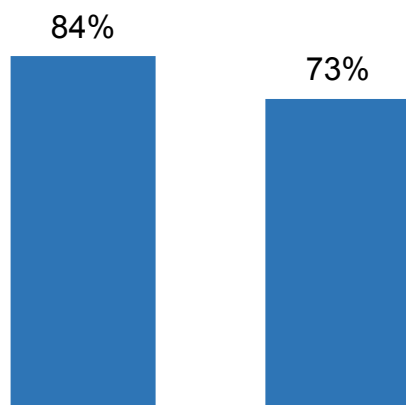
Tabulka 14: Využité informační zdroje (N = 313 zdrojů)

informační zdroj	počet	v %
celostátní politici a politické subjekty	80	26 %
senát, senátoři	49	16 %
prezident Miloš Zeman	42	13 %
Richard Brabec, ministr životního prostředí, ANO	34	11 %
poslanecká sněmovna, poslanci	34	11 %
šumavské obce a jejich představitelé	19	6 %
experti, expertní instituce	15	5 %
vox populi	14	4 %
představitelé národních parků	9	3 %
pracovníci ČRo	7	2 %
zástupci vysokých škol a vědeckých ústavů	4	1 %
zájmové, komerční a profesní organizace	2	1 %
regionální politici	1	0,3 %
ostatní	3	1 %
celkem	313	100

5.1.8.3 Diskurzy a interpretační rámce

V relevantních příspěvcích stanice Plus převažoval diskurz sněmovní novely (84 %) nad diskurzem novely senátní (73 %)

Graf č. 15: Zastoupení obou hlavních diskurzů na stanici Plus - souhrnně (N = 79)

diskurz sněmovní novely diskurz senátní novely

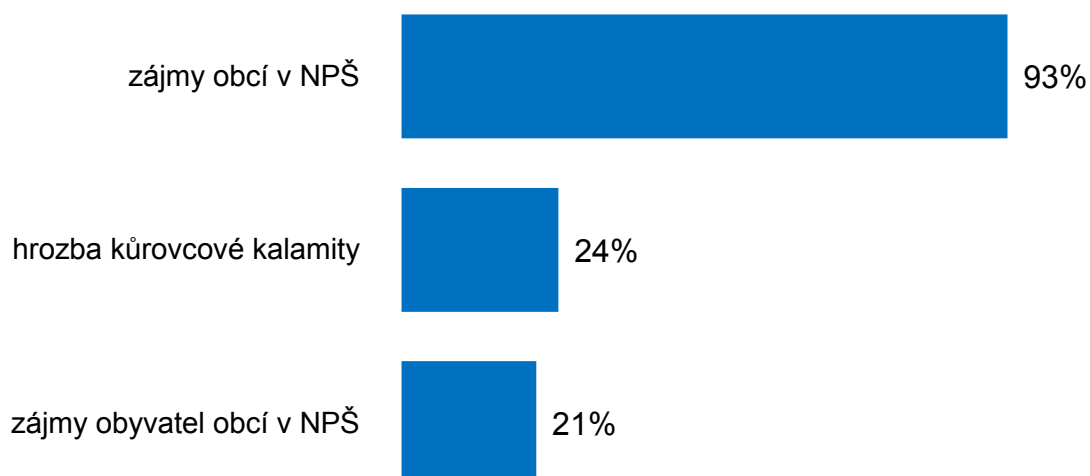
V diskurzu sněmovní novely byl k rámování agendy nejčastěji využíván rámec ochrany přírody (56 %), následoval rámec otevření a zpřístupnění národních parků (47 %) a nakonec rámec jejich hrozícího zániku.

Graf č. 16: Interpretační rámce příspěvků – diskurz sněmovní novely (N = 66)

Pro diskurz senátní novely je i na stanici Plus typické Využívání rámce zájmů obcí v NP Šumava (93 %). Necelá čtvrtina příspěvků obraz novely vytvářela pomocí rámce hrozící kůrovcové kalamity (24 %), pětina prostřednictvím rámce zájmů místních obyvatel (21 %).

Graf č. 17: Interpretační rámce příspěvků – diskurz senátní novely (N=58)

5.1.9 Stanice ČRo České Budějovice

5.1.9.1 Struktura souboru

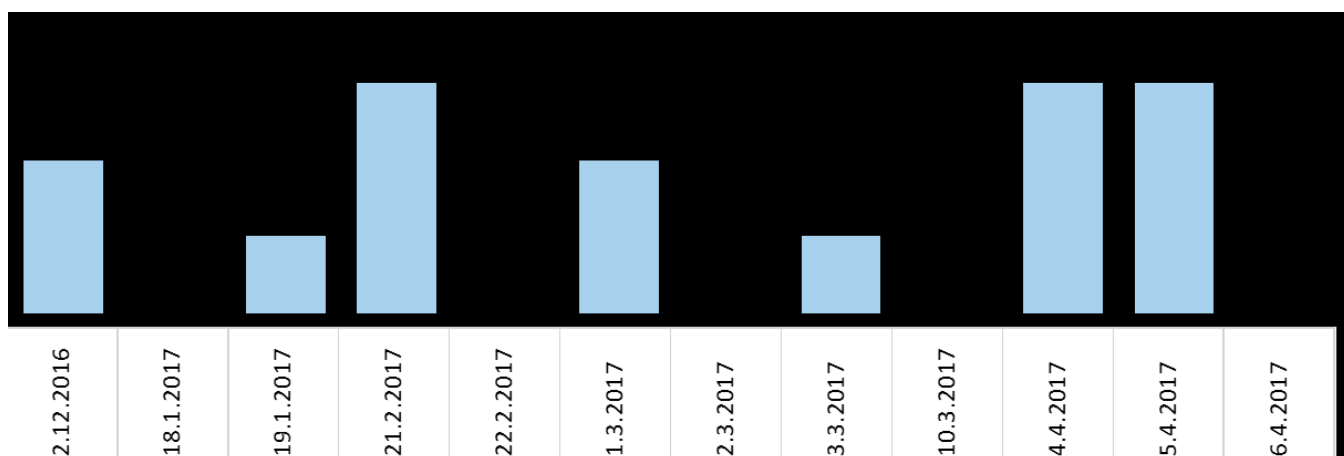
Příspěvky tematizující agendu novely zákona, které byly odvysílány na ČRo České Budějovice, měly nejčastěji podobu kombinovaných příspěvků (60 %), ve třetině případů šlo o čtené zprávy.

Tabulka 15: Typy příspěvků ČRo České Budějovice (N = 15)

typ příspěvku	zpravodajství		publicistika		celkem	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %
kombinovaný příspěvek	7	58 %	2	67 %	9	60 %
čtená zpráva	5	42 %			5	33 %
komentář			1	33 %	1	7 %
celkem	12	100 %	3	100 %	15	100 %

ČRo České Budějovice se agendě věnoval především ve třech dnech zkoumaného období: 21. 2. 2017, kdy byla novela projednávána v poslanecké sněmovně a vystoupil zde prezident Zeman (20 % příspěvků), 4. 4. 2017, kdy byla novela definitivně schválena (20 %) a následující den (20 %). Je ovšem nutno mít na paměti, že na stanici ČRo České Budějovice bylo odvysíláno jen 15 relevantních příspěvků.

Graf č. 18: Výskyt příspěvků akcentujících téma novely zákona na ČRo České Budějovice dle dne vysílání – v % (N = 15)

5.1.9.2 Využívání informačních zdrojů

Hlavními zdroji příspěvků byli obě komory parlamentu – poslanecká sněmovna (24 %) i senát 20 %.

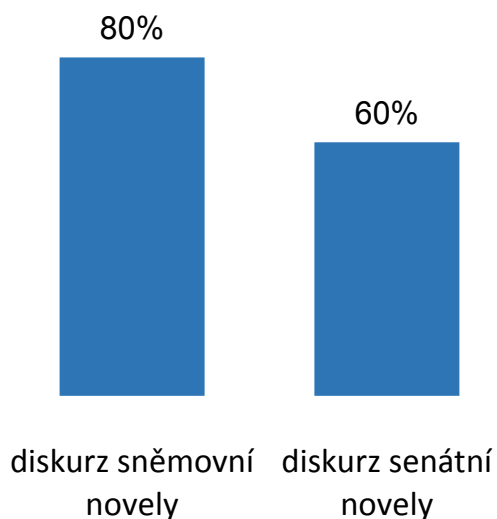
Tabulka 16: Využité informační zdroje (N = 50 zdrojů)

informační zdroj	počet	v %
poslanecká sněmovna, poslanci	12	24 %
senát, senátoři	10	20 %
celostátní politici a politické subjekty	7	14 %
prezident Miloš Zeman	7	14 %
šumavské obce a jejich představitelé	4	8 %
Richard Brabec, ministr životního prostředí, ANO	4	8 %
představitelé národních parků	3	6 %
vox populi	2	4 %
ostatní	1	2 %
celkem	50	100 %

5.1.9.3 Diskurzy a interpretační rámce

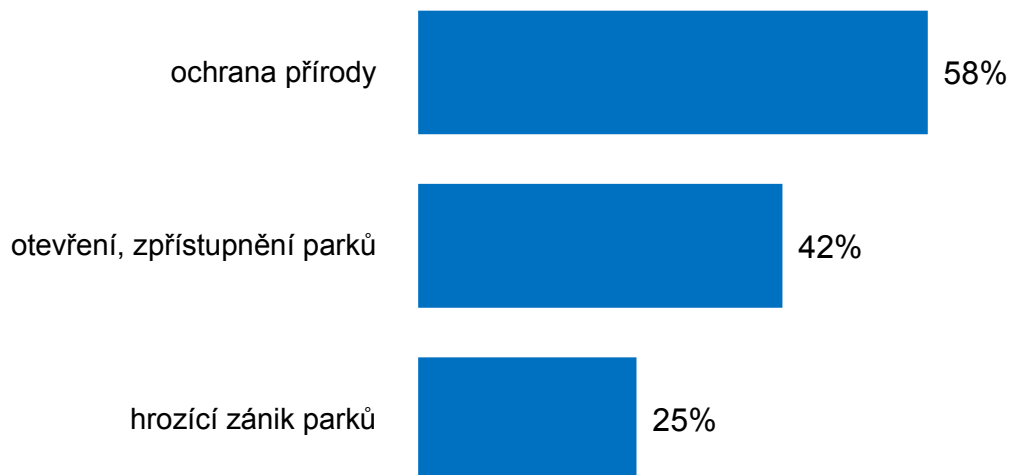
Ve čtyřech pětinach relevantních příspěvků, odvysílaných českobudějovickým Českým rozhlasem, je přítomen diskurz sněmovní novely. Diskurz senátní novely jsme identifikovali v 60 % příspěvků. Pozorujeme zde nejvýraznější disproporci mezi oběma diskurzů ze všech čtyř zkoumaných stanic. Je ovšem nutno připomenout, že na této stanici bylo analyzováno pouze 15 příspěvků.

Graf č. 19: Zastoupení obou hlavních diskurzů na ČRo České Budějovice - souhrnně (N = 15)

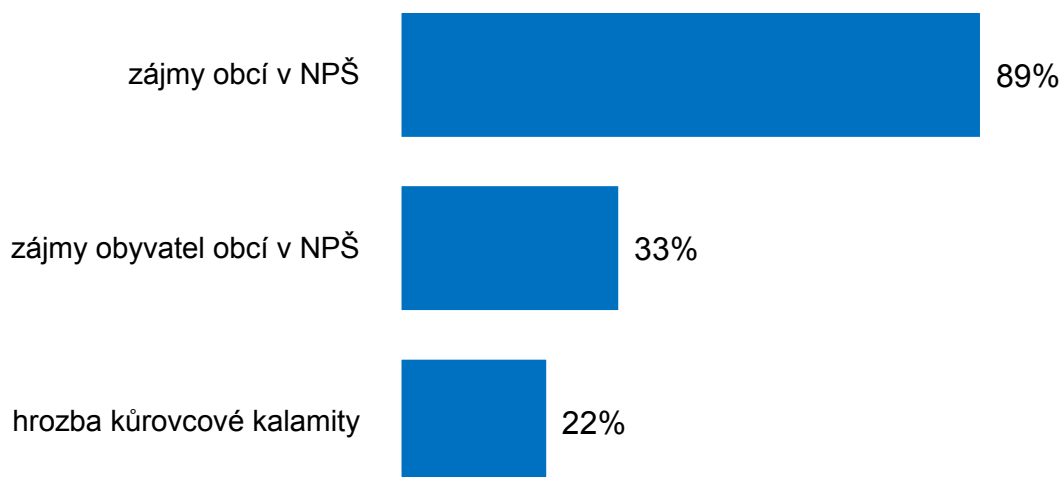

V diskurzu sněmovní novely byl mediální obraz novely zákona konstruován především pomocí rámce ochrany přírody (58 %) a otevření či zpřístupnění národních parků (42 %). V diskurzu senátní novely to byl především rámec zájmů šumavských obcí (89 %)

Graf č. 20: Interpretační rámce příspěvků – diskurz sněmovní novely (N = 12)

Graf č. 21: Interpretační rámce příspěvků – diskurz senátní novely (N = 9)

5.1.10 Stanice ČRo Plzeň

5.1.10.1 Struktura souboru

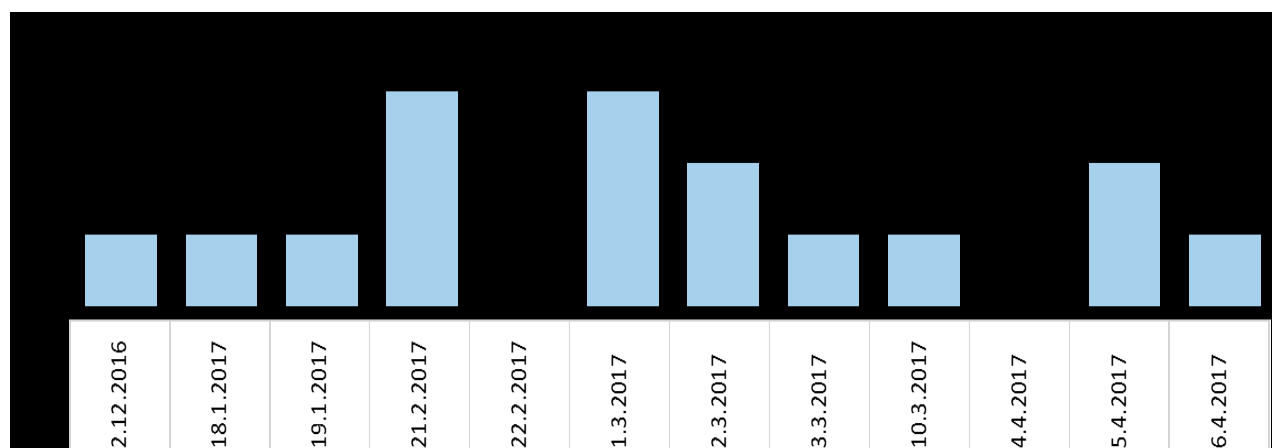
Relevantní příspěvky Českého rozhlasu Plzeň měly v nadpoloviční většině případů podobu kombinovaného příspěvku (56 %), v menší míře šlo o čtené zprávy (38 %).

Tabulka 17: Typy příspěvků ČRo Plzeň (N = 35)

typ příspěvku	zpravodajství		publicistika		celkem	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %
kombinovaný příspěvek	8	57 %	1	50 %	9	56 %
čtená zpráva	6	43 %			6	38 %
jiné			1	50 %	1	6 %
celkem	14	100 %	2	100 %	16	100 %

ČRo Plzeň pokrýval agendu novely zákona po celé sledované období, především však v době, kdy sněmovna projednávala senátní změny v novele (21. 2. 2017, 19 % příspěvků) a následně přijala svou původní verzi (1. 3. 2017, 19 %).

Graf č. 22: Výskyt příspěvků akcentujících téma novely zákona na ČRo Plzeň dle dne vysílání – v % (N = 16)

5.1.10.2 Využívání informačních zdrojů

Hlavními informačním zdrojem relevantních příspěvků plzeňského ČRo byl prezident Miloš Zeman (19 %), následovala poslanecká sněmovna (15 %) a senát (14 %).

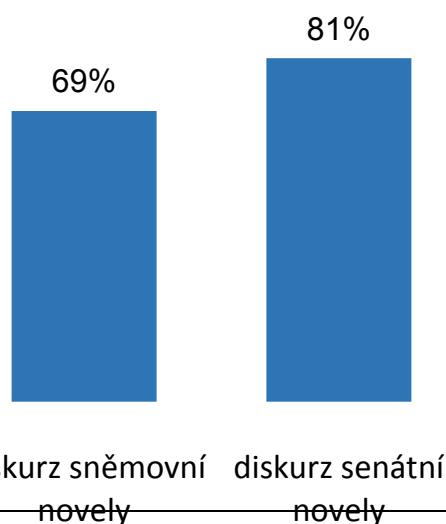
Tabulka 18: Využité informační zdroje (N = 59 zdrojů)

informační zdroj	počet	v %
prezident Miloš Zeman	11	19 %
poslanecká sněmovna, poslanci	9	15 %
senát, senátoři	8	14 %
celostátní politici a politické subjekty	7	12 %
představitelé národních parků	7	12 %
šumavské obce a jejich představitelé	6	10 %
Richard Brabec, ministr životního prostředí, ANO	3	5 %
zástupci vysokých škol a vědeckých ústavů	2	3 %
experti, expertní instituce	2	3 %
zájmové, komerční a profesní organizace	2	3 %
regionální politici	1	2 %
ostatní	1	2 %
celkem	59	100 %

5.1.10.3 Diskurzy a interpretační rámce

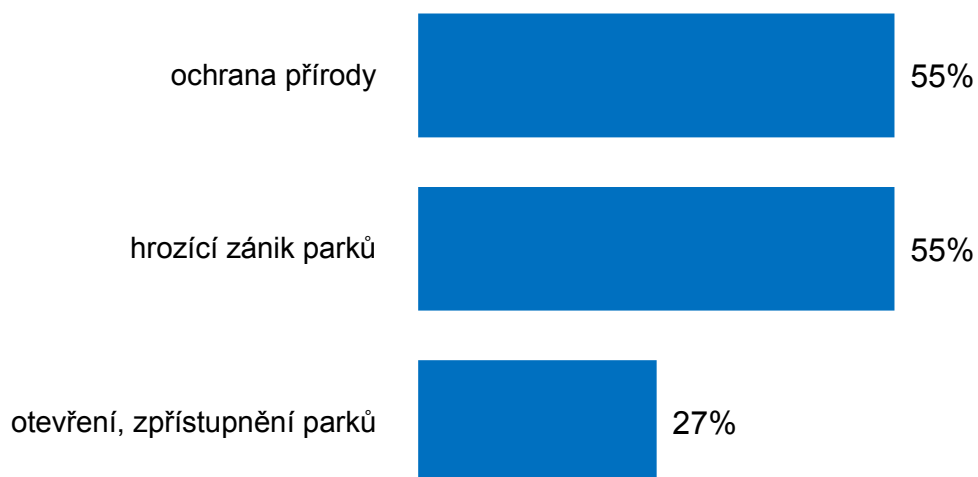
V příspěvcích plzeňské stanice ČRo převažuje diskurz senátní novely (zastoupen v 81 % příspěvků) nad diskurzem novely sněmovní (v 69 % příspěvků). Podobně jako v případě českobudějovické stanice zde ovšem platí, že bylo analyzováno jen poměrně málo příspěvků (15).

Graf č. 23: Zastoupení obou hlavních diskurzů na ČRo České Budějovice - souhrnně (N = 15)

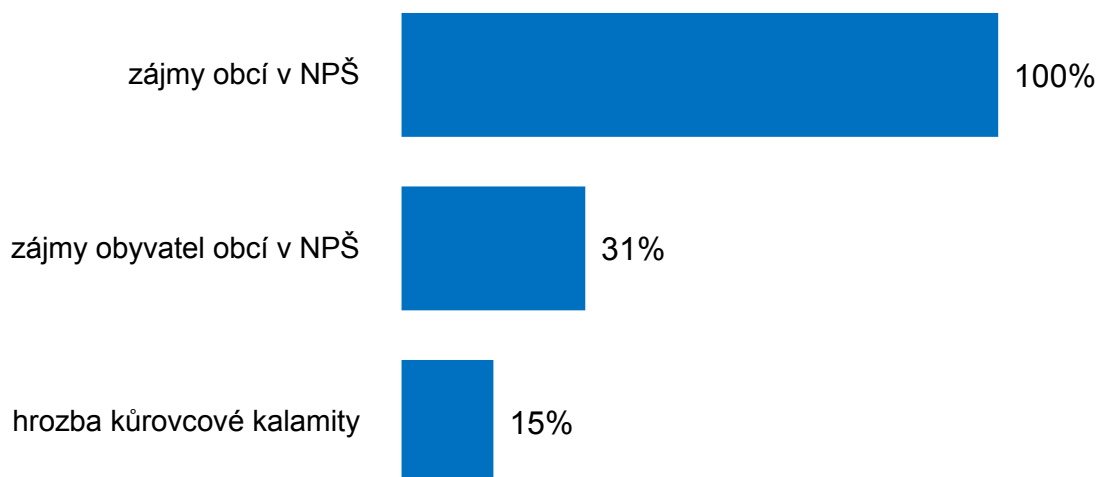

V diskursu sněmovní novely byly využity stejně často rámce ochrany přírody a hrozícího zániku parků (55 %). Všechny příspěvky, v nichž byl přítomen diskurz senátní novely, využívaly pro rámování agendy rámec zájmů obcí. Ve 31 % byl využit rámec zájmů obyvatel Šumavy.

Graf č. 24: Interpretační rámce příspěvků – diskurz sněmovní novely (N = 11)

Graf č. 25: Interpretační rámce příspěvků – diskurz senátní novely (N=13)

Vytváření mediálního obrazu novely zákona tedy na stanici ČRo Plzeň probíhalo poněkud odlišně než na ostatních stanicích. Rámce hrozícího zániku parků a zájmů šumavských obcí byly využívány častěji, rámec otevření a zpřístupnění parků naopak méně často. Vzhledem k již uvedenému malému počtu příspěvků (11 v diskursu sněmovní novely a 13 v diskursu novely senátní) ale nelze z těchto dat usuzovat na favorizaci či defavorizaci některých subjektů, případně na jiné narušení objektivitu a vyváženosti vysílání.

5.2 Kvalitativní část analýzy

5.2.1 Kvalitativní analýza hlavních diskurzů

V této kapitole blíže popisujeme kvalitativní odlišnosti obou hlavních diskurzů, jejichž kvantitativní zastoupení bylo popsáno v příslušné kapitole zprávy.

5.2.1.1 Diskurzy sněmovní novely

Dominující hodnotou je v tomto diskurzu ochrana a uchování přírody. Ostatní hodnoty a zájmy jsou tomuto cíli podřízeny, z důvodu ochrany přírody musí lidé akceptovat určitá omezení. Objevují se i přesahy k etické a spirituální hodnotě přírody, národní parky jsou jedním z hostů publicistického pořadu označeny za „chrámy přírody“. Je zmíněna i na člověku nezávislá (neantropocentrická) hodnota přírody: *„Příroda má svou nezpochybnitelnou hodnotu, která jen nikdy nemůže být přesně ekonomicky vyčíslena. ... Příroda má právo na existenci i bez našeho svolení. Bohudík není stvořena k našemu obrazu. Příroda není krásná nebo ošklivá. Prostě je, anebo není.“*¹¹

Diskurz je do velké míry univerzalizující, a to na různých úrovních. Je zdůrazňováno sladění podmínek pro všechny české národní parky, inspirace příklady ze zahraničních parků, mezigenerační zodpovědnost za zachování zbytků nenarušené přírody.

Zájmy obcí jsou v diskurzu sněmovní novely považovány za dostatečně zajištěné, obce mají možnost participovat v orgánech národního parku a ovlivňovat rozhodování. Omezení, která jim ochrana přírody v národním parku přináší, jsou jim kompenzovány vyšší kvalitou života v čistším životním prostředí, atraktivitou „značky“ národního parku pro turisty a možností na turistickém ruchu ekonomicky profitovat. Pomocí statistických dat je dokládáno, že obce na území NPŠ mají v celorepublikovém měřítku nadprůměrné příjmy na jednoho obyvatele.

V rámci diskurzu sněmovní novely je běžné validizovat své argumenty odkazem k autoritě expertů a odborných institucí nebo osobností veřejného života (ředitelé národních parků, platforma Vědci pro Šumavu, čtyři bývalí ministři životního prostředí atd.).

Časový horizont v tomto diskurzu sahá daleko do budoucnosti, uvažuje se v desetiletích i staletích, což je dáno především relativní pomalostí přírodních procesů (např. obnovy lesa poškozeného kůrovcem).

Pozitivní obraz sněmovní novely zákona je konstruován užíváním termínů zvýznamňujících její klíčové charakteristiky: „ochrana“, „otevření“, „zjednodušení“, „stabilita“. („*Nejcennější příroda národních parků bude přístupnější šetrné turistice.*“¹²) Naopak důsledky případného nepřijetí novely jsou popisovány pomocí termínů jako „ztráta smyslu“, „degradace“, „zánik“

¹¹ Novinář a básník Radek Štěpánek v úvaze na ČRo České Budějovice dne 21. 2. 2017, přibližně v 7 hod 41 min.

¹² Radiožurnál, 2. 12. 2016, Hlavní zprávy ve 12:00,

Negativně jsou v diskurzu sněmovní novely konotovány například termíny „developer“ jako člověk, který je s vidinou velkých finančních zisků připraven využít změkčení podmínek pro stavební činnost na Šumavě k budování rozsáhlých sportovních a rekreačních nemovitostí, které národní park znehodnotí. Paradoxně má negativní konotaci i termín „udržitelný rozvoj“, který autoři senátních změn novely označili za účel národního parku („udržitelný rozvoj obcí na území národních parků“). Termín udržitelný rozvoj je v tomto kontextu v rámci diskurzu sněmovní novely považován za příliš vágní a bezobsažný.

Objevuje se implicitní důvěra v samoregulační schopnost přírody ponechané bez zásahů člověka a ve fungování systému zpětných vazeb – laicky bývá tato důvěra vyjádřena floskulí, že příroda „se o sebe postará sama, nebo „dokáže si sama poradit“: „*Aspoň na části z nich [národních parků] bychom měli přírodu nechat pracovat tak jak funguje podle svého prastarého zákona.*“¹³ V dlouhodobém horizontu se příroda bez ukvapených zásahů člověka vyrovná i s kůrovcovou kalamitou.

5.2.1.2 Diskurzy senátní novely

Jak vyplývá i ze závěrů kvantitativní analýzy, dominantní hodnotou diskurzu senátní novely jsou zájmy obcí v Šumavském národním parku a možnosti jejich budoucího rozvoje: „*Především jde o posílení role obcí. To je alfa a omega všeho.*“¹⁴ Diskurz je více partikulární – debatuje se takřka výlučně o problémech Národního parku Šumava, přestože se zákon týká i ostatních tří českých národních parků. Legitimita a kompetence obhájců senátní novely je ve velké míře odvozována od jejich vazby na region Šumavy – žijí zde, mají k němu vztah, případně znají místní problematiku z opakovaných návštěv.

Důraz je kladen na legitimitu aktérů danou demokratickým politickým procesem – jde o zvolené komunální politiky ze šumavských obcí a zvolené radní Jihočeského a Plzeňského kraje. Objevuje se i odkaz na autoritu institucí, které senátní novelu rovněž podporují (např. Agrární komora nebo Lesy ČR).

Časový horizont diskurzu senátní novely je více spojen s přítomností nebo blízkou budoucností. Čas je měřen především nutností včas odvrátit hrozící napadení kůrovcem, nebo optikou možného rozvoje obcí a jejich ekonomických zájmů v blízké budoucnosti.

Také diskurz senátní novely pomocí jazykových prostředků zvýznamňuje přínosy tohoto dokumentu. Často jsou využívány termíny „rozvoj obcí“, „práva obcí“, „ochrana lesa“. V případě nepřijetí senátní novely hrozí „usychání Šumavy“, „vystěhování obyvatel“ a „pošlapání práv obcí“.

¹³ Ministr životního prostředí Richard Brabec v Hlavních zprávách Radiožurnálu v 18:00 dne 21. 2. 2017.

¹⁴ Jeden z předkladatelů senátní novely senátor Jaroslav Větrovský (ANO) ve zprávách ČRo Plzeň v 7:00 dne 19. 1. 2017.

I v tomto diskurzu najdeme negativně konotované termíny. Je to například „divočina“, představující přírodu, která je bez možnosti zásahů člověka vystavena riziku napadení kůrovcem a rozsáhlého usychání: „*My máme povinnost jemně, mírně zasahovat, pomoci přírodě.*“¹⁵ (Často je zmiňována zkušenost s orkámem Kyrill v roce 2007, který zdevastoval rozsáhlé lesní plochy oslabené kůrovcovou kalamitou.) Negativně jsou v tomto diskurzu vnímání „ekologové“ nebo „ekologičtí aktivisté“ - jako lidé, kteří z neznalosti nebo ideové zaslepenosti chtějí znemožnit šumavským obcím a místním lidem samostatné rozhodování o jejich dalších osudech.

Ve prospěch senátního návrhu vystoupil prezident Zeman, čímž tento diskurz poměrně výrazně ovlivnil. Na jedné straně senátní novelu podpořil autoritou hlavy státu: „*Novelu dnes schválila bez senátních úprav sněmovna, a to i přesto, že návrh senátorů podpořil právě Miloš Zeman.*“¹⁶ Na druhé straně se tak senátní novela stala jednou z komponent ambivalentního mediálního obrazu prezidenta republiky a byla uvedena do souvislosti s jeho jinými činy a výroky – například s výrokem, že by Šumavský národní park nejráději zrušil.¹⁷

5.2.2 Profesionální fauly a pochybení

V rámci kvalitativní analýzy jsme se zaměřili na identifikaci a popis profesionálních faulů a pochybení kmenových žurnalistů ČRo. Cílem bylo ověřit, zda byly v rámci zkoumaného vysílání dodrženy zásady objektivního a vyváženého informování a zda nedocházelo k profesionálním chybám, které negativně postihují objektivitu, vyváženost, faktičnost a nestrannost.

V rámci kvalitativní analýzy se pak soustředíme na konkrétní moderátorské chyby:

- nekorektní interpretace (např. zkreslování, zveličování...) na straně moderátora / komentátora / redaktora ČRo
- sugestivní otázky (vkládání odpovědi do samotné otázky)
- informační nepřipravenost a/nebo věcná nepřesnost na straně moderátora / komentátora / redaktora ČRo
- nepřesné odkazování na zdroj (odkaz na zdroj neuveden nebo uveden nepřesně)
- používání argumentů, které nelze spojit s jasně definovaným zdrojem ze strany kmenových žurnalistů ČRo
- neschopnost moderátora korigovat „fauly“ (např. zesměšňování či užití vulgarismů) na straně diskutujících

¹⁵ Poslanec ODS a bývalý hejtman Jihočeského kraje Jan Zahradník v publicistické části Hlavních zpráv Radiožurnálu v 18:00 dne 1. 3. 2017

¹⁶ Redaktorka ČRo Plzeň ve zprávách v 16:00 dne 1. 3. 2017.

¹⁷ Výrok pronesený při návštěvě Jihočeského kraje v červnu 2016, viz např. https://budejovice.idnes.cz/zeman-v-budejovicich-Orf-/budejovice-zpravy.aspx?c=A160601_134403_budejovice-zpravy_epkub

- neovládnutí emocí moderátora ČRo (ironie, sarkasmus, zesměšňování)
- zjevné projevy moderátora / komentátora / reportéra ČRo de/favorizující mluvčího / aktéra / názorovou pozici nebo politický / hodnotový proud
- neoddělování faktů a názorů (pouze u zpravodajství)
- nekorektní interpretace dat výzkumů veřejného mínění nebo jiných údajů / statistik
- stereotypizace – uplatňování předsudků a stereotypů vůči národnostem, etnickým, náboženským či jiným skupinám

Takto vedená analýza poskytne informace pro zodpovězení otázky, zda si moderátoři uvedených pořadů počínali nestranně, zda posluchač nemohl rozpoznat, jaký názor mají na skutečnost, o níž informují, a zda se nedopouštěli favorizace či naopak defavorizace ať už některých respondentů nebo subjektů či názorových perspektiv, o kterých se ve zkoumaném vysílání hovořilo.

Do kvalitativní analýzy vstoupilo celkem 145 příspěvků, které ve zkoumaném období akcentovaly téma novely zákona o ochraně přírody a krajiny a s ní související politická jednání. Kvalitativní analýze tedy byly podrobeny všechny relevantní příspěvky odvysílané stanicemi Radiožurnál, ČRo Plus, ČRo České Budějovice a ČRo Plzeň ve vymezeném časovém období.

5.2.2.1 Zpravodajství

V rámci kvalitativní analýzy zpravodajských příspěvků pokrývajících agendu novely zákona o ochraně přírody a krajiny bylo v rámci určeného vysílání Radiožurnálu, ČRo Plus, ČRo Plzeň a ČRo České Budějovice analyzováno celkem 119 zpravodajských příspěvků.

Kvalitativní analýza neodhalila výskyt profesních chyb, faulů či výskyt de/favorizačního přístupu na straně moderátorů či redaktorů.

Ve zpravodajských příspěvcích se ale napříč všemi stanicemi objevovaly informace, o kterých lze mluvit jako o nepřesném odkazování na zdroj. Typickým příkladem dané situace je následující citace: „*Kritici se bojí dopadu normy hlavně na Šumavské obce a tamní obyvatele.*“¹⁸ či „*Její zastánci naopak tvrdí, že je to dobrý kompromis mezi ochranou přírody a práv obcí.*“¹⁹ Vzhledem k rozsahu sporu a počtu zainteresovaných stran a subjektů však nelze tyto situace označit za profesní pochybení, a je nutno přičítat je profesní rutině – v rámci formátu zpravodajského příspěvku není pokaždé prostor detailně jmenovat zastánce obou stran, a je tedy přípustné v některých případech použít tuto či podobnou zkratku (obecné pojmenování kritici, odpůrci, zastánci atd.).

¹⁸ ČRo Plus, 2. 12. 2016, zpráva v 10. hodin, čas na dodané nahrávce 2:10

¹⁹ ČRo Plus, 1. 3. 2017, zpráva v 9. hodin, čas na dodané nahrávce 2:44

V tomto smyslu lze konstatovat, že agenda sledované novely zákona byla ve zkoumaném zpravodajství všech stanic prezentována korektně, nestranně a vyváženě.

5.2.2.2 Publicistika

V rámci publicistické části vysílání do kvalitativní analýzy vstoupilo celkem 26 publicistických příspěvků či v některých případech celých relací pořadu (Radioforum, Interview Plus), akcentujících v určeném období zkoumané téma. Analýza identifikovala pouze dílčí pochybení ve dvou příspěvcích.

V publicistické části Hlavních zpráv Radiožurnálu ve stejný den, tedy 21. 2. 2017 moderátorka Věra Štechrová při svém dotazu zaměnila senátní a sněmovní verzi novely. Na tuto nepřesnost byla upozorněna hostem.

Moderátorka: „Podle vás ta senátní novela to nedostatečně vymezuje?“

Antonín Schubert: „Sněmovní novela.“

Moderátorka: „Pardon“²⁰

Ve vysílání pořadu Radioforum dne 2. 3. 2017 na stanici ČRo Plus byl host Ladislav Miko moderátorem mylně představen jako „zástupce ředitele generálního ředitelství pro životní prostředí Evropské komise“. Host se vůči chybnému představení ohradil a uvedl ho na správnou míru. Ladislav Miko je náměstkem generálního ředitele pro zdraví a bezpečnost potravin Evropské komise.

Obecně nutno k vysílání pořadu Radioforum ze dne 2. 3. 2017 konstatovat, že ač se v tomto vysílání nenašlo žádné další pochybení ze strany moderátora, Český rozhlas v tomto pořadu patrně nevyužil příležitost ke konfrontaci dvou hlavních názorových pozic spojených s agendou novely zákona. Hosté pořadu konsenzuálně hájili pouze sněmovní verzi novely.

²⁰ Radiožurnál, Rpzšířené Hlavní zprávy v 18:10, 21. 2. 2017, čas na dodané nahrávce 14:50

5.3 Kontrola afiliací

Analýza se dále zaměřila na kontrolu afiliací všech mluvčích, kteří se v určeném vysílání k agendě novely zákona vyjadřovali, ať už živě, nebo ze záznamu.

Tabulky přináší přehled všech mluvčích, kteří se objevili v rámci relevantních zpravodajských a publicistických příspěvků na čtyřech sledovaných stanicích Českého rozhlasu v rámci definovaného proudového vysílání ve stanoveném časovém rámci. Tabulky jsou sestaveny pro jednotlivé analyzované stanice Českého rozhlasu. V tabulce je vždy uvedena doslovná afiliace, která byla ve vysílání použita moderátorem pro představení hosta či uvedení mluvčího. V kolonce „chybějící afiliace“ je pak záznam o pozicích či funkcích, které je možné pro danou osobu z hlediska sledované problematiky považovat za relevantní a které nebyly v rámci moderátorské promluvy zmíněny.

Obecně lze konstatovat, že moderátoři či redaktoři obou stanic postupovali v naprosté většině případů při uvádění afiliací mluvčích korektně a takovým způsobem, aby bylo posluchačům zřejmé, z jakých pozic a na základě jakých kompetencí se jednotliví mluvčí k dané agendě či souvisejícím agendám vyjadřovali.

V případě mluvčích - politiků byla ve většině případů uváděna stranická či politická příslušnost mluvčích a zastávaná politická funkce. V několika případech byli mluvčí - politici představeni pouze prostřednictvím zastávaných politických funkcí (nejčastěji Richard Brabec, ministr životního prostředí, u kterého několikrát nebyla zmiňována stranická příslušnost).

U dalších politiků naopak byl uveden pouze základní politický post (poslanec, senátor) a politická příslušnost, nebyly ale zmíněny další pozice a funkce například ve výborech či dozorčích radách, které by zde mohly také být považovány za relevantní (typickým příkladem byl Jan Zahradník, poslanec za ODS, který byl často představen pouze jako poslanec a ne jako člen Výboru pro životní prostředí, což lze vzhledem ke sledované problematice považovat za relevantní).

Senátoři, kteří se objevili jako hosté ve zpravodajství a publicistice Českého rozhlasu v rámci relevantních příspěvků zase často zastávají i funkce starostů měst a obcí. Uvádění těchto informací mohlo posluchačům napomoci v orientování se v tématu – senátoři, a tedy zastánci senátní verze novely, často argumentovali právě snahou o podporu a udržitelný rozvoj obcí a jejich obyvatel. Jakési zakotvení senátorů (starostů) ke konkrétním obcím by tak zejména v publicistických příspěvcích mohlo posluchačům vykreslit ucelenější pohled na diskutovaný problém.

Nicméně nutno konstatovat, že výše zmíněné (potenciálně) chybějící afiliace nelze považovat za zásadní pochybení, a lze je vnímat spíše jako doporučení.

Za problematické ale musíme označit následující případy, ve kterých byly mluvčí či přímo hosté představeni jako experti a nebyla uvedena jejich politická příslušnost.

Ve vysílání Radiožurnálu a ČRo Plus ze dne 21. 2. 2017 byl v relevantním příspěvku v rámci rozšířené části zpravodajství po 12. hodině (publicistika ve 12:10) byl host Jakub Hruška představen jako „*předseda platformy Vědci pro Šumavu*“. Nebyla však zmíněna jeho pozice člena celostátní komise TOP 09 pro životní prostředí.

Obdobná situace nastala ve vysílání stanice Plus 22. 2. 2017 kdy byl v publicistice v rámci vysílání Ranního Plusu představen Ivan Rynda jako zástupce Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy. Ivan Rynda přitom kromě pozice vedoucího Katedry sociální a kulturní ekologie na FHS UK zastává i politickou funkci, a sice funkci místopředsedu strany LES.

Správná afiliace Ivana Ryndy nezazněla ani v rámci pořadu Den v 60 minutách ze dne 21. 2. 2017, ve kterém byl opět moderátorkou představen pouze jako „*sociální a kulturní ekolog*“.

Stranická příslušnost nebyla zmíněna ani u dalšího experta Ladislava Míky, který byl hostem Radiofóra na stanici ČRo Plus vysílaného 2. 3. 2017. Ladislav Miko zde byl moderátorem představen jako bývalý ministr životního prostředí a mylně jako „*zástupce ředitele generálního ředitelství pro životní prostředí Evropské komise*“. Ladislav Miko kromě funkce náměstka generálního ředitele pro zdraví a bezpečnost potravin Evropské komise je i členem strany LES.

Mluvčí z řad občanské veřejnosti (vox populi) byli ve vysílání prezentováni prostřednictvím svého jména a lokální, případně i profesní příslušnosti. U těchto mluvčích nebyla prováděna bližší kontrola a tak nejsou ani zahrnutí do následujících tabulek.

Tabulka 19: Přehled mluvčích a uváděné afiliace v příspěvcích s agendou novely zákona o ochraně krajiny a přírody ve zkoumaném vysílání ČRo Radiožurnál

datum	typ pořadu	jméno mluvčího	doslovně uvedená afiliace	chybějící afiliace
2. 12. 2016	zprávy	Richard Brabec	ministr životního prostředí z hnutí ANO	
		Jan Zahradník	poslanec ODS	člen výboru pro životní prostředí
	zprávy ve 12:00	Richard Brabec	ministr životního prostředí	hnutí ANO
		Jan Zahradník	poslanec ODS	člen výboru pro životní prostředí
	zprávy v 18:00	Richard Brabec	ministr životního prostředí z hnutí ANO	
		Antonín Schubert	nezávislý starosta šumavské Modravy	předseda svazu obcí NP Šumava
publicistika v 18:10	Jan Zahradník	člen výboru pro životní prostředí z ODS		
	Jaromír Bláha	vedoucí programu Lesy hnutí Duha		
21. 2. 2017	zprávy	Richard Brabec	ministr životního prostředí	hnutí ANO
	zprávy ve 12:00	Jaroslav Větrovský	senátor za hnutí ANO	starosta města Mladá Vožice
		Richard Brabec	ministr životního prostředí	

datum	typ pořadu	jméno mluvčího	doslovně uvedená afiliace	chybějící afiliace
	publicistika ve 12:10	Tomáš Jirsa	senátor ODS	starosta Hluboké nad Vltavou
		Jakub Hruška	předseda platformy Vědci pro Šumavu	člen celostátní komise TOP 09 pro životní prostředí
	zprávy v 18:00	Miloš Zeman	prezident	
		Richard Brabec	ministr životního prostředí	hnutí ANO
	publicistika v 18:10	Miloš Zeman	prezident	
		Antonín Schubert	předseda obcí národního parku Šumava a starosta Modravy	
Vladimír Mana		náměstek ministerstva životního prostředí		
1. 3. 2017	zprávy ve 12:00	Richard Brabec	šéf rezortu životního prostředí z hnutí ANO	
		Jan Zahradník	poslanec ODS	člen výboru pro životní prostředí
	zprávy	Richard Brabec	ministr životního prostředí z hnutí ANO	
	publicistika v 18:10	Jan Zahradník	poslanec za ODS, člen sněmovního výboru pro životní prostředí	
Jaromír Bláha		vedoucí programu Lesy z ekologického hnutí Duha		
4. 4. 2017	zprávy	Jan Zahradník	poslanec ODS	člen výboru pro životní prostředí

Tabulka 20: Přehled mluvčích a uváděné afiliace v příspěvcích s agendou novely zákona o ochraně krajiny a přírody ve zkoumaném vysílání ČRo Plus

datum	typ pořadu	jméno mluvčího	doslovně uvedená afiliace	chybějící afiliace
2. 12. 2016	zprávy	Richard Brabec	ministr životního prostředí z hnutí ANO	
		Jan Zahradník	poslanec ODS	člen výboru pro životní prostředí
		Libor Pospíšil	starosta šumavských Prášil	SNK (sdružení nezávislých kandidátů)
		Antonín Schubert	nezávislý starosta Modravy	předseda svazu obcí NP Šumava
	zprávy ve 12:00	Richard Brabec	ministr životního prostředí z hnutí ANO	
		Jan Zahradník	poslanec z ODS	člen výboru pro životní prostředí
18. 1. 2017	publicistika proudového vysílání	Tomáš Jirsa	senátor za ODS	starosta Hluboké nad Vltavou
	zprávy	Kateřina Valachová	ministerně školství z ČSSD	
		Jaroslav Větrovský	senátor	starosta města Mladá Vožice, hnutí ANO

datum	typ pořadu	jméno mluvčího	doslovně uvedená afiliace	chybějící afiliace
		Ivo Valenta	senátor	majitel skupiny herního průmyslu SYNOT a OK - spoluvlastník firmy vydávající internetové Parlamentní listy.
19. 1. 2017	zprávy	Jaroslav Větrovský	hlavní předkladatel změn, senátor za hnutí ANO	starosta města Mladá Vožice
21. 2. 2017	publicistika proudového vysílání	Václav Zemek	poslanec ČSSD, místopředseda výboru pro životní prostředí	
		Jan Zahradník	poslanec ODS, bývalého JČ hejtman a člen výboru pro životní prostředí	
		Milan Damohorský	vedoucí Katedry práva životního prostředí z Právnické fakulty	
		Pavel Hubený	ředitel NP Šumava	
		Libor Pospíšil	starosta Prášil	SNK (sdružení nezávislých kandidátů)
		Jaroslav Větrovský	senátor za hnutí ANO	starosta města Mladá Vožice
		Miloš Zeman	prezident	
		Richard Brabec	ministr z hnutí ANO	ministr životního prostředí
		Jakub Hruška	předseda platformy Vědci pro Šumavu	člen celostátní komise TOP 09 pro životní prostředí
	zprávy	Antonín Schubert	starosta obce Modrava a předseda svazu obcí NP Šumava	
		Richard Brabec	ministr životního prostředí z hnutí ANO	
		Václav Zemek	poslanec a místopředseda výboru pro životní prostředí z ČSSD	
		Jan Zahradník	poslanec ODS a člen výboru pro životní prostředí	
	publicistika ve 12:10	Tomáš Jirsa	senátor ODS	starosta Hluboké nad Vltavou
		Jakub Hruška	předseda platformy Vědci pro Šumavu, profesor	Člen celostátní komise TOP 09 pro životní prostředí
	zprávy ve 12:00	Jaroslav Větrovský	senátor za hnutí ANO	starosta města Mladá Vožice
Richard Brabec		ministr životního prostředí z hnutí ANO		
22. 2. 2017	zprávy	Vladimír Mana	náměstek ministra životního prostředí	
	publicistika proudového vysílání	Pavel Hubený	ředitel NP Šumava	

datum	typ pořadu	jméno mluvčího	doslovně uvedená afiliace	chybějící afiliace
		Ivan Rynda	Fakulta humanitních studií UK	místopředseda LES, vedoucí Katedry sociální a kulturní ekologie na FHS UK
1. 3. 2017	publicistika proudového vysílání	Richard Brabec	ministr životního prostředí z hnutí ANO	
		Miloš Zeman	prezident	
		Roman Sklenák	předseda poslanců ČSSD	
		Jiří Mihola	šéf zákonodárců KDU-ČSL	
		Pavel Kováčik	předseda poslanců KSČM	
		Jan Zahradník	Jan Zahradník z této opoziční strany (ODS, zmíněno v předchozí promluvě)	člen výboru pro životní prostředí
	zprávy	Richard Brabec	ministr životního prostředí Richard Brabec z hnutí ANO	
		Pavel Kováčik	šéf poslanců KSČM	
		Jan Zahradník	z opoziční ODS	člen výboru pro životní prostředí, poslanec
	zprávy ve 12:00	Richard Brabec	šéf resortu Richard Brabec z hnutí ANO	ministr životního prostředí
Jan Zahradník		poslanec opoziční ODS	člen výboru pro životní prostředí	
2. 3. 2017	publicistika proudového vysílání	Milan Damohorský	vedoucí Katedry práva životního prostředí Právnické fakulty UK	
		Ladislav Miko	bývalý ministr ŽP, zástupce ředitele generálního ředitelství pro ŽP Evropské komise	strana LES, náměstek generálního ředitele pro zdraví a bezpečnost potravin Evropské komise
		Evžen Korec	ředitel ZOO v Táboře	předseda představenstva a majitel developerské společnosti Ekospol
3. 3. 2017	publicistika proudového vysílání	Pavel Hubený	ředitel národního parku Šumava	
4. 4. 2017	publicistika proudového vysílání	Richard Brabec	předseda resortu z hnutí ANO	ministr životního prostředí
		Jan Zahradník	občanský demokrat	člen výboru pro životní prostředí
		Pavel Kováčik	šéf poslanců KSČM	
		Antonín Schubert	šéf svazu obcí a nezávislý starosta Modravy	
		Jan Dvořák	mluvčí NP Šumava	

datum	typ pořadu	jméno mluvčího	doslovně uvedená afiliace	chybějící afiliace
		Jiří Junek	poslanec za vládní KDÚ-ČSL, člen výboru pro životní prostředí	
		Vladislav Vilimec	poslanec za opoziční ODS	
		Libor Ambrozek	bývalý ministr ŽP za KDÚ-ČSL, nyní předseda výkonné rady Svazu ochránců přírody	
		Iva Vlková	nezávislé starostka	starostka obce Chlumany
		Petra Horká z přírodovědecké fakulty KU	Přírodovědecká fakulta UK	
	zprávy	Richard Brabec	ministr životního prostředí z hnutí ANO	
		Pavel Kováčik	šéf poslanců KSČM	
		Jan Zahradník	(implicitní, promluva následuje po "ODS je proti")	člen výboru pro životní prostředí

Tabulka 21: Přehled mluvčích a uváděné afiliace v příspěvcích s agendou novely zákona o ochraně krajiny a přírody ve zkoumaném vysílání ČRo Plzeň

datum	typ pořadu	jméno mluvčího	doslovně uvedená afiliace	chybějící afiliace
18. 1. 2017	zprávy	Jaroslav Větrovský	senátor	starosta města Mladá Vožice, hnutí ANO
19. 1. 2017	zprávy	Jaroslav Větrovský	hlavní předkladatel změn, senátor za hnutí ANO	starosta města Mladá Vožice
21. 2. 2017	zprávy	Richard Brabec	ministr životního prostředí z hnutí ANO	
	zprávy v 18:00	Miloš Zeman	prezident	
1. 3. 2017	zprávy v 18:00	Jan Dvořák	mluvčí	tiskový mluvčí NP Šumava
2. 3. 2017	zprávy	Jan Dvořák	mluvčí	tiskový mluvčí NP Šumava
3. 3. 2017	publicistika proudového vysílání	Libor Pospíšil	starosta Prášil, ze združení nezávislých kandidátů	
5. 4. 2017	zprávy	Richard Brabec	ministr životního prostředí z hnutí ANO	
		Jan Zahradník	z opoziční ODS	člen výboru pro životní prostředí
		Pavel Benda	ředitel Národního parku České Švýcarsko	
		Antonín Schubert	předseda obcí Národního parku Šumava a starosta Modravy	

Tabulka 22: Přehled mluvčích a uváděné afiliace v příspěvcích s agendou novely zákona o ochraně krajiny a přírody ve zkoumaném vysílání ČRo České Budějovice

datum	typ pořadu	jméno mluvčího	doslovně uvedená afiliace	chybějící afiliace
2. 12. 2016	publicistika proudového vysílání	Libor Pospíšil	starosta Prášíl	SNK (sdružení nezávislých kandidátů)
		Antonín Schubert	nezávislý starosta Modravy	předseda svazu obcí NP Šumava
		Richard Brabec	ministr životního prostředí	hnutí ANO
		Jan Zahradník	poslanec z ODS	člen výboru pro životní prostředí
19. 1. 2017	zprávy	Jaroslav Větrovský	hlavní předkladatel změn, senátor za hnutí ANO	starosta města Mladá Vožice
21. 2. 2017	zprávy	Richard Brabec	ministr životního prostředí z hnutí ANO	
21. 2. 2017	publicistika proudového vysílání	Radek Štěpánek	nikoli tenista, ale novinář a básník	MF Dnes, Prachatický Denník
3. 3. 2017	publicistika proudového vysílání	Pavel Hubený	ředitel Národního parku Šumava	
4. 4. 2017	zprávy	Richard Brabec	ministr životního prostředí z hnutí ANO	
5. 4. 2017	zprávy	Roman Sklenák	předseda poslanců ČSSD	
		Jan Zahradník	poslanec strany ODS	člen výboru pro životní prostředí
		Jan Dvořák	tiskový mluvčí NP Šumava	

5.4 Samostatná analýza vybraných pořadů v zadaných časových rámcích

Zadavatel do analyzovaného vysílání zahrnul i pět vybraných pořadů, z nich pro čtyři definoval i rozšířený časový rámec k analýze. Konkrétně se jedná o pořady Dvacet minut Radiožurnálu, a dále pořady vysílané na stanici ČRo Plus - Den podle, Názory a argumenty, Den v 60 minutách a Pro a proti. Vzhledem k jejich povaze a dlouhému časovému období, ve kterém byly jednotlivé pořady sledovány, byl každý z pořadů analyzován jako samostatný celek. Následující podkapitoly tak pro každý z pořadů přináší ucelenou analýzu, která se věnuje komplexní rešerši vysílání pořadů v zadaném časovém rámci, analýze relevantních příspěvků či vysílání z kvalitativního pohledu (analýza moderátorských faulů či pochybení a kontrola afiliací). Vzhledem k nízkému počtu relevantních příspěvků (v rámci jednotlivých pořadů se jedná pouze o jednotky) nebyly tyto podrobeny kvantitativní analýze.

5.4.1 Dvacet minut

Dvacet minut je diskusním pořadem vysílaným na stanici ČRo Radiožurnál každý všední den krátce po páté hodině odpolední. Pořad má charakter rozhovoru moderátora s pozvaným hostem (výjimečně se v průběhu pořadu vystřídají hosté dva či tři). Pořad je ve své podstatě obvykle multitematický (moderátor se v rozhovoru s hostem věnuje několika rovnocenným tématům, každému z nich je věnován přibližně stejný časový úsek). Délka jednoho vysílání činí 20 minut.

Vysílání pořadu bylo analyzováno v rozšířeném časovém rámci, který byl představen v metodologické části této studie. V rámci tohoto období bylo analyzováno ve všedních dnech 89 vysílání pořadu. Vzhledem k povaze pořadu bylo jako hlavní analytická jednotka zvoleno jedno celé vysílání pořadu.

Sledovanému tématu novely zákona o ochraně krajiny a přírody se věnovalo pouze jedno vysílání²¹. Relevantní vysílání, bylo vysíláno dne 26. 1. 2017. Hostem moderátorky Karolínou Koubové byl ministr životního prostředí Richard Brabec. V rozhovoru se moderátorka s hostem věnovala nejdříve antifosilnímu zákonu, který snižuje závislost České republiky na ropě a uhlí, následně problematice smogové situace ve městech, a závěrečná třetina vysílání byla věnována právě debatě o novele zákona o ochraně přírody a krajiny a pozměňovacím návrhům, které k této novele předložil senát.

Moderátorka vedla rozhovor s ministrem korektně a dostatečně zastávala roli názorového oponenta. Kvalitativní analýza optikou moderátorských pochybení a profesních faulů neodhalila v tomto vysílání žádný problém.

²¹ Kategorizovaný přehled témat, kterým se vysílání pořadu Dvacet minut ve sledovaném období věnovalo, je součástí přílohy této zprávy.

Afiliace hosta byla moderátorkou uvedena správně a v dostatečné míře – Richard Brabec byl představen jako „*ministr životního prostředí ... z hnutí ANO*“.²²

5.4.2 Den podle

Druhým samostatně analyzovaným pořadem byl pořad Den podle vysílaný na stanici ČRo Plus. Pořad je vysílán každý všední den mezi pátou a šestou hodinou odpolední. Má charakter autorského pořadu, ve kterém moderátorské osobnosti a jejich hosté komentují a glosují události dne. Jedná se o živě moderovaný proud rozhovorů, reportáží a komentářů. Délka jednoho vysílání pořadu činí průměrně 49 minut.

Vysílání pořadu bylo analyzováno v rozšířeném časovém rámci, který byl představen v metodologické části této studie. V rámci tohoto období bylo analyzováno ve všedních dnech 89 vysílání pořadu Den podle. Vzhledem k povaze pořadu byl jako hlavní analytická jednotka zvolen jeden tematický příspěvek v rámci vysílání, který je obsahově a zvukově oddělen od příspěvku následujícího.

Ve všedních dnech sledovaného období tak bylo v pořadu Den podle odvysíláno 637 tematických příspěvků, z nich se pouze 2 věnovaly sledované novele zákona o ochraně přírody a krajiny²³.

První relevantní příspěvek se objevil v rámci vysílání dne 19. 2. 2017. Příspěvek měl charakter krátké diskuse moderátorky se dvěma hosty, z nichž každý byl zastáncem jedné z verzí novely. Senátní verzi ve vysílání obhajoval senátor Jaroslav Větrovský a parlamentní verzi Jan Hřebačka, ředitel Správy KRNP.

Moderátorka k hostům přistupovala korektně, a v posuzovaném relevantním příspěvku se nedopustila žádného profesního pochybení či faulu.

Afiliace hostů byly uvedeny moderátorkou správně a v dostatečné míře. Jaroslav Větrovský byl moderátorkou doslova představen jako „*senátor zvolený za hnutí ANO*“. I když je Jaroslav Větrovský zároveň i starostou města Mladá, z hlediska diskuse lze považovat uvedenou afiliaci za dostatečnou. Korektně byl představen také druhý host, Jan Hřebačka „*ředitel Správy Krkonošského národního parku*“.²⁴

Druhým relevantním příspěvkem byl opět rozhovor moderátora se dvěma pozvanými hosty, z nichž každý byl zastáncem jedné z verzí novely. Příspěvek se objevil v rámci vysílání ze dne 21. 2. 2017. Hosty moderátora Tomáše Pavlíčka byl Jiří Junek za KDU-ČSL (zastávající parlamentní verze) a Vladislav Vilímeček za ODS (zastávající senátní verze).

²² Radiožurnál, Dvacet minut, 26. 1. 2017, číslo stránky v dodaném přepisu s. 33

²³ Kategorizovaný přehled témat, kterým se vysílání pořadu Den podle ve sledovaném období věnovalo, je součástí přílohy této zprávy.

²⁴ ČRo Plus, Den podle, 19. 2. 2017, číslo stránky v dodaném přepisu s. 435

Kvalitativní analýza moderátorských pochybení odhalila pouze dílčí nesrovnalost, a to v případě, kdy moderátor použil informaci, kterou nelze jasně spojit se zdrojem „*Tak, neudrží lidi v obcích právě ten současný stav, nebo rozšiřování toho současného stavu, pane Vilímče, když, a to jsou skutečně data jaksi potvrzená, že ty obce jsou jedny z nejbohatších v republice, a že se tam lidé sjíždějí hlavně kvůli tomu, že tam je ta neporušená příroda.*“²⁵

Jiří Junek byl moderátorem představen jako „*poslanec z KDU-ČSL*“²⁶. Jiří Junek je také ředitelem muzea ve Vysokém mýtě a zastupitelem města Vysoké Mýto. Z hlediska povahy diskuse však lze jeho afilii, tak jak byla uvedena moderátorem, považovat za dostatečnou. Stejně tak je tomu v případě druhého hosta, Vladislava Vilímce, který byl představen jako „*z ODS, poslanec za Plzeňský kraj*“²⁷. Vladislav Vilímec je také zastupitelem a místostarostou města Kdyně.

5.4.3 Pro a proti

Pro a proti je diskusním pořadem vysílaným na stanici ČRo Plus od pondělí do pátku krátce po půl desáté dopoledne. Pořad má charakter moderované diskuse mezi dvěma hosty, kteří hájí opačný názor na diskutované téma. Pořad je ve své podstatě monotematický (věnuje se pokaždé primárně pouze jednomu tématu). Délka jednoho vysílání činí 25 minut.

Vysílání pořadu bylo analyzováno v rozšířeném časovém rámci, který byl představen v metodologické části této studie. V rámci tohoto období bylo analyzováno ve všedních dnech 89 vysílání pořadu. Vzhledem k povaze pořadu byla jako hlavní analytická jednotka zvoleno jedno celé vysílání pořadu.

Sledovanému tématu novely zákona o ochraně přírody a krajiny se věnovalo pouze jedno vysílání ze dne 14. 2. 2017²⁸. Relaci moderovala Veronika Sedláčková, jejími hosty byli Tomáš Jirsa (ODS, zastávající senátní verzi novely) a Václav Zemek (ČSSD, zastávající poslaneckou verzi novely).

Kvalitativní analýza neodhalila na straně moderátorky žádné zásadní profesní fauly či pochybení nebo systematickou favorizaci či defavorizaci některého z hostů. Moderátorka přistupovala k hostům korektně, a korigovala výroky, ve kterých host Tomáš Jirsa operoval se záměry a požadavky Hnutí Duha.²⁹ Moderátorka pouze jednou použila ve vyrocenější části diskuse sarkastickou poznámku:

²⁵ ČRo Plus, Den podle, 21. 2. 2017, číslo stránky v dodaném přepisu s. 466

²⁶ ČRo Plus, Den podle, 21. 2. 2017, číslo stránky v dodaném přepisu s. 463

²⁷ ČRo Plus, Den podle, 21. 2. 2017, číslo stránky v dodaném přepisu s. 463

²⁸ Kategorizovaný přehled témat, kterým se vysílání pořadu Pro a proti ve sledovaném období věnovalo, je součástí přílohy této zprávy.

²⁹ ČRo Plus, Pro a proti, 14. 2. 2017, číslo stránky dodaného přepisu s. 93

Moderátorka: „Takže vy tu mluvíte za kraje, obce a organizace, které jsou proti, tedy vám jde o tyto instituce.“

T. Jirsa: „No zcela, zcela, tak mluvím tady, mluvím tady jako senátor, kam přišla z Poslanecké sněmovny...“

Moderátorka: „Já jenom, jestli třeba nemluvíte za tu přírodu.“³⁰

Afiliace hostů byly moderátorkou uvedeny správně a v dostatečné míře – Václav Zemek byl doslovně představen jako „poslanec za ČSSD a taky místopředseda sněmovního výboru pro životní prostředí“, Tomáš Jirsa pak jako „senátor za ODS“.³¹ Tomáš Jirsa je v současné době také starostou obce Hluboká nad Vltavou.

5.4.4 Názory a argumenty

Názory a argumenty jsou publicistickým pořadem, jehož hlavní těžiště tvoří rozhlasové komentáře a analýzy aktuální politické situace. Pořad denně vysílá ČRo Plus, v pondělí až pátek se stopáží 26 minut, v sobotu a v neděli činí stopáž pořadu 50 minut.

Vysílání pořadu bylo analyzováno v rozšířeném časovém rámci. Vzhledem k povaze pořadu byla jako hlavní analytická jednotka zvolen jeden tematický příspěvek v rámci vysílání, který je obsahově a zvukově oddělen od příspěvku následujícího.

Do analýzy vstoupilo 89 vysílání ze všedních dnů, v rámci kterých bylo odvysíláno 615 publicistických příspěvků, z nichž 5 tematizovalo novelu zákona o ochraně přírody a krajiny³².

První relevantní příspěvek byl odvysílán dne 2. 12. 2016, jeho autorem byl komentátor Českého rozhlasu Petr Hartman. Kvalitativní analýza neodhalila žádná moderátorská pochybení nebo fauly. Za nedostatečnou ale musíme označit afiliaci Petra Hartmana, který byl moderátorem vysílání (Janem Bednářem) představen pouze jménem.³³ Byť se lze domnívat, že komentátor je pravidelným posluchačem pořadu známý, absentuje uvedení informace o tom, že se jedná o komentátora Českého rozhlasu.

Druhý relevantní příspěvek byl odvysílán 1. 3. 2017. Jeho autorem byl opět komentátor ČRo, Petr Hartman. Příspěvek byl formou úvodního rozhovoru moderátora Ondřeje Konráda s hostem ve studiu. Afiliaci hosta lze v tomto případě považovat za dostatečnou – Petr

³⁰ ČRo Plus, Pro a proti, 14. 2. 2017, číslo stránky dodaného přepisu s. 94

³¹ ČRo Plus, Pro a proti, 14. 2. 2017, číslo stránky dodaného přepisu s. 88

³² Kategorizovaný přehled témat, kterým se vysílání pořadu Názory a argumenty ve sledovaném období věnovalo, je součástí přílohy této zprávy.

³³ ČRo Plus, Názory a argumenty, 2. 12. 2017, čas na nahrávce dostupné v archivu 11:26

Hartman byl moderátorem doslovně uveden jako „*vnitropolitický komentátor Českého rozhasu*“.³⁴ Kvalitativní analýza neodhalila žádné profesní fauly či pochybení.

Třetí relevantní příspěvek, který se objevil ve sledovaném období, byl odvysílán dne 9. 3. 2017. Autorem komentáře byl Jaroslav Šonka. Kvalitativní analýza neodhalila žádná moderátorská pochybení nebo fauly. Afiliace autora byla moderátorem vysílání (Janem Fingerlandem) uvedena správně a v dostatečné míře. Komentář byl uveden následujícím způsobem „*Stanovisko botanika se v Názorech a argumentech neobjevuje tak často, Jaroslav Šonka je ale také politický analytik a obě tyto kvalifikace použil při hodnocení české debaty o šumavském národním parku.*“³⁵

Čtvrtý relevantní příspěvek se objevil ve vysílání dne 29. 3. 2017. Moderátorem vysílání byl Ondřej Konrád, autorem relevantního příspěvku komentátor Petr Holub. Komentátor byl moderátorem uveden korektně, jako „*komentátor týdeníku Echo24*“³⁶ Kvalitativní analýza neodhalila žádná moderátorská pochybení nebo fauly.

Posledním relevantním příspěvkem, který tematizoval novelu zákona o ochraně krajiny a přírody ve vysílání pořadu *Názory a argumenty*, byl komentář Petra Hartmana, který se objevil ve vysílání ze dne 4. 4. 2017. Moderátorem vysílání byl Petr Schwarz. Kvalitativní analýza neodhalila žádná moderátorská pochybení nebo fauly. Petr Hartmann byl ale opět moderátorem představen pouze jménem „*komentář připravil Petr Hartmann*“³⁷, afiliaci lze tedy označit za nedostatečnou.

5.4.5 Den v 60 minutách

Posledním samostatně analyzovaným pořadem byl pořad *Den v 60 minutách* vysílaný na stanici ČRo Plus. Pořad je vysílán každý všední den po deváté hodině večer. Pořad se vrací k vybraným denním událostem, nabízí analytické rozhovory a jeden diskusní duel. Délka jednoho vysílání pořadu činí průměrně 49 minut.

Vysílání pořadu bylo analyzováno v základním časovém rámci, který obsahoval vybraných 20 všedních dnů. Vzhledem k povaze pořadu byla jako hlavní analytická jednotka zvolen jeden tematický příspěvek v rámci vysílání, který je obsahově a zvukově oddělen od příspěvku následujícího.

³⁴ ČRo Plus, *Názory a argumenty*, 1. 3. 2017, číslo stránky dodaného přepisu s. 88

³⁵ ČRo Plus, *Názory a argumenty*, 9. 3. 2017, číslo stránky dodaného přepisu s. 405

³⁶ ČRo Plus, *Názory a argumenty*, 29. 3. 2017, číslo stránky dodaného přepisu s. 558

³⁷ ČRo Plus, *Názory a argumenty*, 4. 4. 2017, čas na nahrávce dostupné v archivu 11:59

V rámci sledovaného období se ve 20 vysíláních pořadu Den v 60 minutách objevilo 86 tematických příspěvků, z nich se 2 věnovaly sledované novele zákona o ochraně přírody a krajiny³⁸.

První relevantní příspěvek byl rozhovor odvysílaný dne 20. 2. 2017. Moderátorka Lucie Vopálenská přivítala ve studiu hosta Antonína Schuberta. Afiliace hosta byla uvedena správně a v dostatečné míře „*starosta obce Modrava a předseda Svazu obcí národního parku Šumava*“.³⁹

Kvalitativní analýza moderátorských pochybení však na straně moderátorky odhalila několik dílčích pochybení ve formě sugestivních otázek a prezentování vlastních názorů a domněnek na danou problematiku.

Moderátorka: „*Pane Schuberte, ministerstvo připravilo kompromis, alespoň to tak vnímám. Je pro obce dostatečný, anebo máte nějaké zásadní výhrady k vládní verzi?*“⁴⁰

A. Schubert: „*Já se nedomnívám, že je to kompromis...*“

Moderátorka: „*Čili když je třeba v návrhu tuším 15 letá lhůta na to, abychom zvyšovali území prvních, tedy nejpřísněji chráněných zón, to nepovažujete za ústupek?*“⁴¹

Moderátorka: „*Není to ústupek, který by vám měl vyhovovat? Ta vládní verze?*“⁴²

Moderátorka: „*Byl byste rád, kdyby poslanci přijali senátní změny, i když jsou kontroverzní? Například se tam zmiňuje, že národní parky mají zajistit a podporovat udržitelný rozvoj územně samosprávných celků, což nezní jako role pro národní park.*“⁴³

Druhý relevantní příspěvek byl odvysílán 21. 2. 2017. Opět se jednalo o rozhovor moderátorky Lucie Vopálenské s hostem, jímž byl tentokrát Ivan Rynda. Host byl moderátorkou představen jako „sociální a kulturní ekolog“⁴⁴. Tuto afiliaci nelze považovat za dostatečnou. Ivan Rynda je vedoucí Katedry sociální a kulturní ekologie na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy, v neposlední řadě však nebyla zmíněna jeho politická příslušnost – je totiž také místopředsedou strany LES.

³⁸ Kategorizovaný přehled témat, kterým se vysílání pořadu Den v 60 minutách ve sledovaném období věnovalo, je součástí přílohy této zprávy.

³⁹ ČRo Plus, Den v 60 minutách, 2. 12. 2016, čas na dodané nahrávce 30:20

⁴⁰ ČRo Plus, Den v 60 minutách, 2. 12. 2016, čas na dodané nahrávce 30:50

⁴¹ ČRo Plus, Den v 60 minutách, 2. 12. 2016, čas na dodané nahrávce 34:17

⁴² ČRo Plus, Den v 60 minutách, 2. 12. 2016, čas na dodané nahrávce 35:12

⁴³ ČRo Plus, Den v 60 minutách, 2. 12. 2016, čas na dodané nahrávce 36:04

⁴⁴ ČRo Plus, Den v 60 minutách, 21. 2. 2017, čas na dodané nahrávce 19:29

6. HLAVNÍ ZÁVĚRY

Cílem předložené analýzy bylo zjistit, nakolik si ČRo při pokrývání tématu novely zákona o ochraně přírody a krajiny týkající se čtyř národních parků v České republice počínal v určeném vysílání v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v Zákoně 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a v Kodexu Českého rozhlasu.

Odpověď na tuto otázku poskytuje syntéza zjištění vyplývajících z kvantitativní a kvalitativní části studie a zodpovězení příslušných výzkumných otázek.

A/ Jaké rutinní postupy užil Český rozhlas při pokrývání agendy novely? Jak tematicky strukturoval agendu týkající se této problematiky?

Český rozhlas věnoval agendě novely zákona pozornost v průběhu celého sledovaného období na všech čtyřech zkoumaných stanicích. Agenda byla pokrývána především ve dnech, kdy se konaly schůze poslanecké sněmovny, týkající se novely. V ostatních dnech byla frekvence pokrytí nižší. Frekvence vysílání relevantních příspěvků se na jednotlivých stanicích lišila, na Radiožurnálu byla agendě věnována pozornost prakticky pouze ve dnech, kdy klíčová politická jednání probíhala, na stanici Plus a na regionálních stanicích bylo pokrytí rovnoměrnější.

Z hlediska žánrů lze konstatovat, že tématu novely zákona se věnovaly především zpravodajské příspěvky (83 % relevantních příspěvků bylo zpravodajského charakteru). V naprosté většině příspěvků měla zkoumaná agenda status hlavního tématu.

B/ Umožnil Český rozhlas ve svém vysílání prezentaci širokého spektra názorových pozic k problematice novely zákona o ochraně přírody a krajiny obecně? Nebyla jednostranně zvýhodňována určitá názorová perspektiva a jiné potlačovány?

Český rozhlas se ve svém vysílání pokoušel vyvažovat obě hlavní názorové pozice, které se ve vztahu ke zkoumané agendě ve společenské diskuzi konstituovaly. Na regionálních stanicích bylo zastoupení obou názorových pozic méně rovnoměrné, počet analyzovaných příspěvků byl ovšem příliš malý a nelze proto usuzovat na případné porušení vyváženosti.

Analýza využitých informačních zdrojů ukazuje, že Český rozhlas jak na úrovni celku zkoumaného vysílání, tak i na úrovni čtyř zkoumaných stanic dával zaznít informacím z obou hlavních názorových skupin (tj. především poslanecká sněmovna a ministr životního prostředí na jedné straně a senát spolu s prezidentem Zemanem na straně druhé).

C/ Jaké interpretační rámce využíval ČRo při reprezentaci problematiky novely zákona? Jaký byl mediální obraz této novely?

V mediálním pokrytí agendy novely zákona analýza identifikovala dva základní antagonistické diskurzy, spojené buď s obhajobou původní sněmovní verze této novely, nebo s prosazováním pozměňovacího návrhu vzniklého v senátu. V každém z těchto diskurzů byl mediální obraz novely konstruován velmi odlišně. Diskurz sněmovní verze novely zkoumanou agendu rámoval především pomocí rámce ochrany přírody a omezení lidských aktivit a rámce většího otevření a zpřístupnění národních parků. Diskurz navázaný na senátní verzi novely agendu rámoval dominantně optikou zájmů obcí sídlících na území Národního parku Šumava.

Kvantitativní i kvalitativní analýza obou diskurzů přítomných ve vysílání Českého rozhlasu ukázala jejich značnou asymetrii a odlišnost. Jelikož ale charakter obou těchto diskurzů reflektuje podobu a styl veřejné debaty na téma novely zákona, nedomníváme se, že by jejich kvantitativní distribuce nebo jiné charakteristiky znamenaly porušení objektivitu nebo vyváženosti vysílání ČRo ve sledovaném období.

ad D/ Dopouštěli se kmenoví žurnalisté ČRo v medializaci daného tématu věcných či profesních pochybení?

ad E/ Objevil se v určeném vysílání favorizující či defavorizující přístup k některým aktérům dané agendy či reprezentantům názorových perspektiv svědčící o ztrátě nestrannosti či dokonce podjatosti?

Celkově lze konstatovat, že v naprosté většině případů kmenoví žurnalisté Radiožurnálu i ČRo Plus postupovali při reprezentaci agendy novely zákona v souladu s profesními standardy a normami, které specifikují pravidla a rámce rolí, které ve vysílání zastávali.

V případě zkoumaného zpravodajství v rámci všech čtyř sledovaných stanic Českého rozhlasu kvalitativní analýza neodhalila výskyt profesních chyb a faulů.

V případě publicistiky jsme pak pouze ojediněle zaznamenali výskyt méně závažných profesních pochybení. V jednotkách případů se jednalo o věcné nepřesnosti na straně moderátorů pořadů, nepřesné uvádění zdroje prezentovaných informací či kladení sugestivních dotazů.

Kvalitativní analýza neodhalila výskyt profesních prohřešků či faulů, na základě kterých by bylo možno usuzovat na porušení moderátorské nestrannosti či přítomnost de/favorizačního přístupu ze strany moderátorů či redaktorů ČRo vůči mluvčím, kteří se k tématu ve vysílání ČRo vyjadřovali, či aktérům dané agendy.

ad F/ Byly v určeném vysílání adekvátně a správně uváděny afiliace pozvaných respondentů?

Moderátoři či redaktoři obou stanic postupovali v naprosté většině případů při uvádění afiliací mluvčích korektně a takovým způsobem, aby bylo posluchačům zřejmé, z jakých pozic a na základě jakých kompetencí se jednotliví mluvčí k agendě novely zákona vyjadřovali.

Analýza afiliací odhalila následující jednotlivá pochybení, které lze rozdělit do dvou základních skupin – v prvním případě lze mluvit o nedostatečné afiliaci interního komentátora Českého rozhlasu, který byl opakovaně představen pouze svým jménem (dvakrát ve vysílání pořadu *Názory a argumenty komentátor* představen pouze jako Petr Hartman bez dalšího přiblížení). Ve druhém případě analýza odhalila čtyři situace, ve kterých nebyla u mluvčích z kategorie expertů zmíněna jejich politická příslušnost. Tato čtyři pochybení lze považovat za dílčí porušení Kodexu v článku 6.6 a 6.8.

Ve vysílání Radiožurnálu a ČRo Plus ze dne 21. 2. 2017 byl v relevantním příspěvku v rámci rozšířené části zpravodajství po 12. hodině (publicistika ve 12:10) host Jakub Hruška představen jako předseda platformy *Vědci pro Šumavu*. Nebyla však zmíněna jeho pozice člena celostátní komise TOP 09 pro životní prostředí.

Ve vysílání stanice Plus 22. 2. 2017 v publicistice v rámci vysílání *Ranního plusu* představen Ivan Rynda jako zástupce Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy. Ivan Rynda přitom kromě pozice vedoucího Katedry sociální a kulturní ekologie na FHS UK zastává i politickou funkci, a sice funkci místopředsedu strany LES.

Správná afiliace Ivana Ryndy nezazněla ani v rámci pořadu *Den v 60 minutách* ze dne 21. 2. 2017, ve kterém byl opět moderátorkou představen pouze jako „*sociální a kulturní ekolog*“.

Stranická příslušnost nebyla zmíněna ani u dalšího experta, Ladislava Miky, který byl hostem *Radiofóra* na stanici ČRo Plus vysílaného 2. 3. 2017. Ladislav Miko zde byl moderátorem představen jako bývalý ministr životního prostředí a mylně jako „*zástupce ředitele generálního ředitelství pro životní prostředí Evropské komise*“. Ladislav Miko kromě funkce náměstka generálního ředitele pro zdraví a bezpečnost potravin Evropské komise je i členem strany LES.

HVO: Postupoval Český rozhlas při pokrytí tématu novely Zákona o ochraně přírody a krajiny ve sledovaném období v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v Zákoně 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a v Kodexu Českého rozhlasu?

Na základě výše uvedeného tak lze konstatovat, že Český rozhlas poskytl objektivní, ověřené, ve svém celku vyvážené a všestranné informace pro svobodné vytváření názorů a postupoval v souladu se svými povinnostmi média veřejné služby. Za dílčí porušení Kodexu v článku 6.6 a 6.8 lze dle našeho názoru považovat nekompletní afiliace čtyř pozvaných hostů.

7. LITERATURA

- Burton, G., Jiráček J. (2003) Úvod do studia médií. Barrister & Principal. Brno.
- Gee, J.P. (2010). An introduction to discourse analysis: Theory and method. Taylor & Francis.
- Entman, R. M. (1989) Democracy without citizens: Media and the decay of American politics. Oxford University Press on Demand
- Iyengar, S., Simon, A. (1993). News Coverage of the Gulf Crisis and Public Opinion: A Study of Agenda-Setting, Priming, and Framing Communication Research June 1993 20: 365-383
- Krippendorff, K. (2004) Content Analysis: An Introduction to Its Methodology. Los Angeles, London: Sage.
- Kronick, J. C. (1997) Alternativní metodologie pro analýzu kvalitativních dat. in Sociologický časopis 33(1): 57-67.
- McCombs, M. E., Shaw, D. L. (1972) "The Agenda-Setting Function of Mass Media." The Public Opinion Quarterly 36 (2): 176 – 187.
- McCombs, M.E. (2009), Agenda setting: nastolování agendy – masová média a veřejné mínění. Portál. Praha.
- Neuendorf, K. A. (2002) The Content Analysis Guidebook. Thousand Oaks: Sage.
- Neuendorf, K. A., & Skalski, P. D. (2009) Quantitative content analysis and the measurement of collective identity. In R. Abdelal, Y. M. Herrera, A. I. Johnston & R. McDermott (Eds.), Measuring identity: A guide for social scientists (pp. 203-236). Cambridge: Cambridge University Press.
- Trampota, T., Vojtěchovská, M. (2010) Metody výzkumu médií. Portál. Praha.
- Volek, J. (2013) 'Mediální obraz ve volební kampani: první prezidentská volba v médiích jako ritualizované (melo)drama o hledání aristokrata plebejce'. In: Media a společnost. Praha.
- Westerstahl, J. (1983) 'Objective News Reporting', Communication research 10 (3): 403-424.

8. PŘÍLOHA

Tematický kontext vybraného vysílání

Dvacet minut

Dvacet minut je diskusním pořadem vysílaným na stanici ČRo Radiožurnál každý všední den krátce po páté hodině odpolední. Pořad má charakter rozhovoru moderátora s pozvaným hostem (výjimečně se v průběhu pořadu vystřídají hosté dva či tři). Pořad je ve své podstatě obvykle multitematický - moderátor se v rozhovoru s hostem věnuje několika rovnocenným tématům, každému z nich je věnován přibližně stejný časový úsek. Otázky, kterým se moderátor s hostem v rozhovoru věnuje, obvykle spadají do jednoho tematického okruhu. V některých případech je rozhovor veden skrz vícero tematických okruhů (v takovém případě bylo v rámci jednoho vysílání zakódováno vícero témat, z tohoto důvodu součet v následující tabulce přesahuje 100 %). Délka jednoho vysílání činí 20 minut.

Vysílání pořadu bylo analyzováno v rozšířeném časovém rámci, který byl představen v metodologické části této studie. V rámci tohoto období bylo analyzováno ve všedních dnech 89 vysílání pořadu. Vzhledem k povaze pořadu bylo jako hlavní analytická jednotka zvoleno jedno celé vysílání pořadu.

Sledovanému tématu novely zákona o ochraně krajiny a přírody se věnovalo pouze jedno vysílání (v následující tabulce je toto vysílání zařazeno v kategorii ekologie a životní prostředí). Nejvíce vysílání pořadu Dvacet minut se ve sledovaném období věnovalo tématům a událostem, které se odehrály na domácí (29 %, tj. takové téma se objevilo ve 26 vysíláních) či zahraniční politické scéně (18 %, 16 vysílání), a tématům z oblasti ekonomiky, obchodu a podnikání (11 %, 10 vysílání).

Tabulka 23: Kategorizovaný přehled témat jednotlivých vysílání pořadu Dvacet minut ve sledovaném období

téma vysílání	Dvacet minut	
	počet	v %
události na domácí politické scéně	26	29 %
události na zahraniční politické scéně	16	18 %
ekonomika, obchod, podnikání	10	11 %
Evropská unie, evropská politika	6	7 %
zdravotnictví, medicína a zdraví	6	7 %
kultura, umění, architektura, archeologie	5	6 %
školy a vzdělávání	4	4 %
doprava a automobilový průmysl	3	3 %
zahraniční politika ČR	3	3 %
migrace, migrační politika	3	3 %
technologie, IT, síťová bezpečnost	3	3 %

téma vysílání	Dvacet minut	
	počet	v %
energetika	3	3 %
telekomunikace	3	3 %
válka v Sýrii	2	2 %
soudy, soudnictví, právní oblast	2	2 %
ekologie a životní prostředí	2	2 %
nehody, vyšetřování, stíhání	2	2 %
náboženství, církev	1	1 %
regionální události	1	1 %
bezpečnost, armáda, zbraně	1	1 %
osobnosti, vzpomínky, narozeniny, výročí, úmrtí	1	1 %
výzkumy, průzkumy, studie	1	1 %
věda	1	1 %
terorismus, útoky	1	1 %
dezinformace, propaganda, fake news	1	1 %
policie, boj proti zločinu	1	1 %
korupce	1	1 %

Den podle

Druhým samostatně analyzovaným pořadem byl pořad Den podle vysílaný na stanici ČRo Plus. Pořad je vysílán každý všední den mezi pátou a šestou hodinou odpolední. Den podle má charakter autorského pořadu, ve kterém moderátorské osobnosti a jejich hosté komentují a glosují události dne. Jedná se o živě moderovaný proud rozhovorů, reportáží a komentářů. Délka jednoho vysílání pořadu činí průměrně 49 minut.

Vysílání pořadu bylo analyzováno v rozšířeném časovém rámci, který byl představen v metodologické části této studie. V rámci tohoto období bylo analyzováno ve všedních dnech 89 vysílání pořadu. Vzhledem k povaze pořadu byl jako hlavní analytická jednotka zvolen jeden tematický příspěvek v rámci vysílání, který je obsahově a zvukově oddělen od příspěvku následujícího.

Ve všedních dnech sledovaného období tak bylo v pořadu Den podle odvysíláno 637 tematických příspěvků, z nich se pouze 2 věnovaly sledované novele zákona o ochraně přírody a krajiny (v následující tabulce jsou tyto příspěvky zařazeny v kategorii ekologie a životní prostředí). Nejvíce příspěvků bylo věnováno událostem na zahraniční politické scéně (23 %, 144 příspěvků), událostem z oblasti kultury a umění (17 %, 109 příspěvků) a událostem na domácí politické scéně (12 %, 74 příspěvků),

Tabulka 24: Kategorizovaný přehled témat jednotlivých příspěvků vysílaných v rámci pořadu Den podle ve sledovaném období

téma příspěvku	Den podle	
	počet	v %
události na zahraniční politické scéně	144	23 %
kultura a umění	109	17 %
události na domácí politické scéně	74	12 %
ekonomika, obchod, podnikání, finance	56	9 %
zdravotnictví, medicína a zdraví	23	4 %
ekologie a životní prostředí, fauna	17	3 %
technologie, IT, internet, síťová bezpečnost	16	3 %
migrace, migrační politika	15	2 %
historie, historické události	14	2 %
Evropská unie, evropská politika	13	2 %
osobnosti, vzpomínky, narozeniny, výročí, úmrtí	13	2 %
vyšetřování, stíhání	12	2 %
sport	11	2 %
doprava a automobilový průmysl	11	2 %
výzkumy, průzkumy, studie	10	2 %
věda	10	2 %
školství a vzdělávání	9	1 %
lidská práva, diskriminace, svoboda slova	9	1 %
domácí a zahraniční zajímavosti	9	1 %
energetika	9	1 %
terorismus, útoky	9	1 %
válka v Sýrii	8	1 %
regionální události	8	1 %
zahraniční politika ČR	4	0,6 %
bezpečnost, armáda, zbraně	4	0,6 %
soudy, soudnictví, právní oblast	3	0,5 %
sociální oblast	3	0,5 %
média, mediální události, regulace médií	3	0,5 %
počasí	2	0,3 %
telekomunikace	2	0,3 %
policie, boj proti zločinu	2	0,3 %
veterina, ptačí chřipka	2	0,3 %
korupce	2	0,3 %
dezinformace, propaganda, fake news	1	0,2 %

Pro a proti

Pro a proti je diskusním pořadem vysílaným na stanici ČRo Plus od pondělí do pátku krátce po půl desáté dopoledne. Pořad má charakter moderované diskuse mezi dvěma hosty, kteří hájí opačný názor na diskutované téma. Pořad je ve své podstatě monotematický (věnuje se pokaždé primárně pouze jednomu tématu). Délka jednoho vysílání činí 25 minut.

Vysílání pořadu bylo analyzováno v rozšířeném časovém rámci, který byl představen v metodologické části této studie. V rámci tohoto období bylo analyzováno ve všedních dnech 89 vysílání pořadu. Vzhledem k povaze pořadu byla jako hlavní analytická jednotka zvoleno jedno celé vysílání pořadu.

Sledovanému tématu novely zákona o ochraně krajiny a přírody se věnovalo pouze jedno vysílání (v následující tabulce je toto vysílání zařazeno v kategorii ekologie a životní prostředí). Nejvíce vysílání bylo ve sledovaném období věnováno událostem na domácí politické scéně (11 vysílání, 12 %) a tématům z oblasti ekonomiky, obchodu či podnikání (shodně 11 vysílání, 12 %).

Tabulka 25: Kategorizovaný přehled témat jednotlivých vysílání pořadu Pro a proti ve sledovaném období

téma vysílání	Pro a proti	
	počet	v %
události na domácí politické scéně	11	12 %
ekonomika, obchod, podnikání	11	12 %
události na zahraniční politické scéně	9	10 %
zdravotnictví, medicína a zdraví	9	10 %
historie, historické události, výročí	6	7 %
Evropská unie	5	6 %
školy a vzdělávání	5	6 %
kultura, umění, architektura	5	6 %
lidská práva, diskriminace, svoboda slova	5	6 %
soudy, soudnictví, právní oblast	4	4 %
bezpečnost, armáda, zbraně	4	4 %
ekologie	3	3 %
zahraniční politika ČR	2	2 %
migrace, migrační politika	2	2 %
média, mediální události, regulace médií	2	2 %
náboženství	1	1 %
válka v Sýrii	1	1 %
sport	1	1 %
doprava	1	1 %
sociální oblast	1	1 %
výstavba, rozvoj, urbanismus	1	1 %

Názory a argumenty

Názory a argumenty jsou publicistickým pořadem, jehož hlavní těžiště tvoří rozhlasové komentáře a analýzy aktuální politické situace. Pořad denně vysílá ČRo Plus, v pondělí až pátek se stopáží 26 minut, v sobotu a v neděli činí stopáž pořadu 50 minut.

Vysílání pořadu bylo analyzováno v rozšířeném časovém rámci. Vzhledem k povaze pořadu byla jako hlavní analytická jednotka zvolen jeden tematický příspěvek v rámci vysílání, který je obsahově a zvukově oddělen od příspěvku následujícího.

Do analýzy vstoupilo 89 vysílání ze všedních dnů, v rámci kterých bylo odvysíláno 615 publicistických příspěvků, z nichž 5 tematizovalo novelu zákona o ochraně přírody a krajiny (v následující tabulce jsou tyto příspěvky zařazeny v kategorii ekologie a životní prostředí). Největší část příspěvků byla věnována událostem na zahraniční politické scéně (až 40 %, 246 příspěvků, přičemž dominovala témata amerických prezidentských voleb a brexitu), a událostem na domácí politické scéně (20 %, 121 příspěvků).

Tabulka 26: Kategorizovaný přehled témat jednotlivých příspěvků vysílaných v rámci pořadu Názory a argumenty ve sledovaném období

téma příspěvku	Názory a argumenty	
	počet	v %
události na zahraniční politické scéně	246	40 %
události na domácí politické scéně	121	20 %
ekonomika, obchod, podnikání, finance	35	6 %
Evropská unie, evropská politika	28	5 %
zahraniční politika ČR	19	3 %
lidská práva, diskriminace, svoboda slova	17	3 %
bezpečnost, armáda, zbraně	14	2 %
historie, historické události	12	2 %
migrace, migrační politika	12	2 %
vyšetřování, stíhání	11	2 %
terorismus, útoky	9	1 %
válka v Sýrii	8	1 %
osobnosti, vzpomínky, narozeniny, výročí, úmrtí	8	1 %
technologie, IT, internet, síťová bezpečnost	8	1 %
ekologie a životní prostředí, fauna	7	1 %
domácí a zahraniční zajímavosti	7	1 %
policie, boj proti zločinu	6	1 %
korupce	6	1 %
školství a vzdělávání	5	0,8 %
zdravotnictví, medicína a zdraví	5	0,8 %
doprava a automobilový průmysl	4	0,7 %
náboženství, církev	3	0,5 %
sociální oblast	3	0,5 %
regionální události	3	0,5 %
energetika	3	0,5 %
společnost	3	0,5 %

téma příspěvku	Názory a argumenty	
	počet	v %
kultura, umění, architektura, archeologie	2	0,3 %
média, mediální události, regulace médií	2	0,3 %
telekomunikace	2	0,3 %
dezinformace, propaganda, fake news	2	0,3 %
sport	1	0,2 %
soudy, soudnictví, právní oblast	1	0,2 %

Den v 60 minutách

Posledním samostatně analyzovaným pořadem byl pořad Den v 60 minutách vysílaný na stanici ČRo Plus. Pořad je vysílán každý všední den po deváté hodině večer. Pořad se vrací k vybraným denním událostem, nabízí analytické rozhovory a jeden diskusní duel. Délka jednoho vysílání pořadu činí průměrně 49 minut.

Vysílání pořadu bylo analyzováno v základním časovém rámci, který obsahoval vybraných 20 všedních dnů. Vzhledem k povaze pořadu byla jako hlavní analytická jednotka zvolen jeden tematický příspěvek v rámci vysílání, který je obsahově a zvukově oddělen od příspěvku následujícího.

V rámci sledovaného období se ve 20 vysíláních pořadu Den v 60 minutách objevilo 86 tematických příspěvků, z nich se 2 věnovaly sledované novele zákona o ochraně přírody a krajiny (v následující tabulce jsou tyto příspěvky zařazeny v kategorii ekologie a životní prostředí). Nejvíce příspěvků bylo ve sledovaném období věnováno tématům týkajících se událostí na zahraniční politické scéně (20 %, tj. 17 příspěvků) či událostem z oblasti kultury a umění (shodně 20 %, tj. 17 příspěvků).

Tabulka 27: Kategorizovaný přehled témat jednotlivých příspěvků vysílaných v rámci pořadu Den v 60 minutách ve sledovaném období

téma příspěvku	Den v 60 minutách	
	počet	v %
události na zahraniční politické scéně	17	20 %
kultura a umění	17	20 %
ekonomika, obchod, podnikání	15	18 %
doprava a automobilový průmysl	6	7 %
zdravotnictví, medicína a zdraví	5	6 %
události na domácí politické scéně	4	5 %
migrace, migrační politika	3	4 %
Evropská unie, evropská politika	2	2 %
ekologie a životní prostředí	2	2 %

téma příspěvku	Den v 60 minutách	
	počet	v %
lidská práva, diskriminace, svoboda slova	2	2 %
telekomunikace	2	2 %
školství a vzdělávání	1	1 %
válka v Sýrii	1	1 %
soudy, soudnictví, právní oblast	1	1 %
výstavba, rozvoj, urbanismus	1	1 %
média, mediální události, regulace médií	1	1 %
technologie, IT, síťová bezpečnost	1	1 %
věda	1	1 %
vyšetřování a stíhání	1	1 %
terorismus, útoky	1	1 %
dezinformace, propaganda, fake news	1	1 %